К-Тат-ЖС
1-15
ОТДЕЛ
НАЦИОНАЛЬНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Çyml memleketlerinin proletarlarь birleşiniz

B. Onlar rajonь „Udarnik“ kolxozь udarçьlarьndan hallь—taqatlь jaşajьşqa ajaq basqan Murşide arqadaş, kooperatifden mal alьв сьqa. (Foto Em—Ben.)

Her bir rajon şeher partija komiteleri janlarьndaki qadьnlar sektorlarь ƶurnalьmьzьn aktiv darqatuvçьsь, oqutuvçьsь ve massanь onьn etrafьna moblize etiçi jardьmçьlar olmalьdьrlar.

Köj medenij quvveti— oçalar dokturlar oquv evleri mudirleri ƶurnalьmьzь keniş sovxoz, kolxoz, maşina-traktor stansijalarь qadьnlarьna daha zijade jaqьn ketirmek icyn calьşmaqa borçlьdьrlar.

„Qadьnlьq sotsializm jolьnda!“ ƶurnalь etrafьna keniş udarnik—qadьnlar massasьnь toplamaqa borçlьdьr. Her bir oqur, jazar qadьnlar (az bilgili olsada) ƶurnalьmьzqa jazmalь.

Bytyn işçi-kolxozçь ve diger emekdar qadьn ve qьzlarь, bytyn xaberçiler ƶurnalьmьzьn en faal, en aktiv jazьçьlarь olmaqa borçlьdьrlar.

Daha jazub başlamaqanlar, „jazmaqa, bilmejim ne jazajьm“ kibi dyşynçelerden vaz kecmelidirler. „Qadьnlьq sotsializm jolьnda“ ƶurnalь her bir emekdar qadьn ve qьzqa jardьm eteçek, jazь texnikasьnь egreteçekdir. Biz MTS, sovxoz, predprijatije, işçi qadьnlarь, kolxozçь ve emekdar qadьnlarnьn, oçapceler, talebelerniq xaber maqale ve diger parcalarьnь bekiejmiz.

Pionerler! Bu ƶurnalnь ana ve apterinizge oqu, anlatьnьz. Onlarьn ƶurnalqa abune jazьlmalarь icyn keniş anlatuv işleri alьb barьnьz. Ƶurnaloqa jazьb turmalarь icyn her kyn jardьm etiniz.

Sovxoz maşina-traktor stansijalarь işçi qadьnlarь kolxozçь ve emekdar qadьn arqadaşlar! „Qadьnlar Sotsijalizm jolьnda!“ ƶurnalь dooqrьsьnda kendi fikirlerinizi jazьnьz. Ileride nasьl maqaleler jazajьq.

Adresimiz: Aqmesçid, pocta qutusь № 234 „Qadьnlьq sotsijalizm jolьnda!“ ƶurnalь idaresine.

ОТДЕЛ
НАЦИОНАЛЬНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Cumlе memleketlerniн proletarlarь, birleşinizi

QADЬNLЬQ sotsializm jolьnda!

VKP(в) QЬRЬM OBLAST KOMITETINIŊ ORGANЬ „JANЬ DYNJA“ NEŞRIJATЬ.

№ 1—2

AJDA BIR KERRE CЬQAR IŞÇI KOLXOZÇЬ QADЬNLAR ŻURNALЬ

Г.П.Б. в Лнгр.
Ц. 1934 г.
Акт. № 341

Her emekdar qadьnnьŋ aŋьna!

Partijaŋьŋ tarixi 17-nçi sijezd, вizim memleketimizde sьnьfsьz sotsijalist çemijeti quruv programmasьnь sьzdь. Bu programnьŋ esas sijasij vazifesi: sovetler sojuzьnda sьnьflarnь ve onlarne doqurqan sevevlerni joq etmekdir. Ekinçi вeşjьllьqnьŋ planlarьnь eda etyvde esas sijasij vazifelerinden вirisi daha ekonomikada ve insanlarnьŋ aŋlarьnda kapitalizm qalьmtьlarьnь jykseltmekdir.

17-nçi partija sijezdinde Stalin arqadaşnьŋ dokladь ekinçi вeşjьllьqnьŋ vazifelerinin вytyn mahijetini konkret suretde kөstermekdedir. Sijezdniŋ qararь demek olqan Stalin arqadaşnьŋ dokladьnь, Molotof, Kujвişef ve Kaganovic arqadaşlarnьŋ dokladlarьnь, onlar yzerinde cьqarьlqan qararlarnь her emekdar qadьnnьnda aŋьna sindirmek kerekdir. Qadьnlьq вizde вyjyk quvvetdir. Onьŋ icyn вu вyjyk quvvetni sijezdniŋ programlь qararlarь ile tam silahlandьrmaq xususij ehemijetge malikdir.

Sьnьfsьz sotsijalist çemijeti qurmaq maqsadь olqan ekinçi вeşjьllьqnьŋ programmь ile вytyu işci, kolxozçь ve вytyn emekdar qadьnlьqnь silahlandьrmaq ise—вu вyjyk quvvetniŋ sijasij-xozajstva, çemaat-teşkilatij mes'elelerinde aktivligini daha jyksekge kөtermege xьzmet eteçekdir. Bu emekniŋ вyjyk ordusьnь teşkil etgen—emekdar qadьnlarnьŋ **Marks-Engels-Lenin-Stalin** вilgisile silahlandьruv вytyn partija, sovet teşkilatlarьnьŋ kyreşcen vazifeleridir.

Bizdeki вirinçi вeşjьllьq icersinde qurulqan вyjykden вyjyk predprijatijalarnь tam вenimsemek, texnikalarьna sahiв olmaqa kerekdir. Emek istihsalçьlьqь artdьruv sajesinde өzine mal oluv qьjmetini eksilterek vc eŋ jyksek kejfijetde mal cьqamaq vazifelerini eda etyvde qadьnlьqnьŋ da rөli qajet вyjykdir.

Kөj xozajstvasь, kolxozlarnь, sovxozlarnь teşkilatij xozajstvaça qavileşdirmek kerekdir. Kejfijet oqurьnda kyreş mьnda esas vazifedir. Biz kolxozlarьmьznь ançaq вolşevik kolxozlarь japuv sajesinde, jyksek вereket aluv netiçesinde hallь-taqatlь өmyr qura вilirmiz. Bu ise вizim arçьmьz vazifedir. Onьŋ edasьnda вaş şart namuslь calьşmaq, kolxoz malьnь xьrpalajьçьlarnь, xьrsьzlarnь aramьzdan quvmaq, sьnfьj duşman qalьmtьlarьnь soŋьna qadar joq etmekdir. Bөjle namuslь calьşdьqьmьz taqdirde вiz hajvsn asravçьlьq proвlemasьnь, mal devri proвlemasьnь mavaffaqijetle ceze вilirmiz.

Jengil sanajь'nьŋ mal cьqaruvьnь 2—3 kerre artdьrmaq, keniş qullanьlqan mallarnьŋ keniş istihsalnь elde etmek, mьnda da kejfijet icyn kyreşmek вaş vazifelerimizdendir. Bytyn вu haqlarda mufassal ma'lymat elde etmek ve aqьr sanajь'—вu oluв вarьçь sahada ekinçi вeşjьllьqdaki vazifelerimizni tam aŋlamaq kerekdir. Oularnь ise 17-nçi sijezdniŋ qararlarь, onda japьlqan dokladlarnь gyzel işlev netiçesinde aŋlamaq mymkyndir. Onьŋ icyn qadьn delegat toplaşuvlarьnda, ajrь вrigadalarьnda, zvenolarda hatta işci, kolxozçь qadьnlarnьŋ evlerine вaruв вu tarixi qararlarnь mufassal suretde işlemek kerekdir. Her işci, kolxozçь вytyn emekdar qadьnlarqa Stalin arqadaşnьŋ dokladьnь, 17-nçi sijeedniŋ qararlarьnь qajet gyzel өgrenmek, вilmek kerekdirler. Bunsьz onlar kendi vazifelerinide gyzel aŋlaв olamazlar.

SSSR II-nçi SOVETLER SIJEZDINDE STALIN ARQADAŞNЬN NUTQЬ

Biz, kommunistler, ajrь bir soj insanlarmьz. Biz ajrь bir materjaldan bicilgenmiz. Biz, byjyk proletar strateginin ordusьnь, Lenin arqadaşnьn ordusьnь teşkil etgenlermiz. Bu orduqa mensyb oluv, şerefi kibi jyksek hic bir şej joqdьr. Kendisinin myessisi ve rehber Lenin arqadaş olqan partjanьn a'zasь olmaqdan jyksek hic bir şej joqdьr. Bөjle partijanьn a'zasь olmaq her kimge nasib degildir. Bөjle partijada a'za olmaqlьqnen baqlь olqan meşaqqat ve furtnalarqa dajanmaq her kimge nasib degildir. Işci sьnьfьnьn oqullarь, hadsьz-hesabsьz mahrumijet ve qahramança qajretlernin oqullarь,—bөjle partijanьn a'zalarь hepsinden evel işde kimler olmaqa borçlьdьrlar. Mьna ne icyn Leninçiler partijasь, kommunistler partijasь, bunьnle beraber, işci sьnьfьnьn partijasь" deb adlana.

Bizni terk eterken, Lenin arqadaş, bizge partija a'zasьnьn byjyk adьnь jyksek tutmaqnь ve temizlikde muhafaza etmekni vasijet etdi. Sana ant etemiz, Lenin arqadaş biz senin vasijetinni namusьmьzle içra etermiz.

Lenin arqadaş 25 sene bizim partijamьznь baqьb өsdirdi, ve onь dynjada en qavij ve en pişkin işçi partijasь olaraq baqьb өsdirdi.

Carizmge onьn opricniklernin darbeleri, burzuazija ve pomeşciklernin quturuvlarь, Kolcaknьn ve Denikinnin silahlь hyçymleri, Anglija ve Fransanьn silahlь suretde qarşьlavlarь, jyz aqьzlь burzuazija matbuatьnьn jalan ve iftiralarь bytyn bu aqrebler cerik asьr devamьnda bizim partijamьznьn başьnda toqtamadan musallat oldьlar. Faqat bizim partijamьz duşmanlarnьn bir coq sajьda darbelerini aks etdirerek ve işci sьnьfьnь hep ileri, qalebege alьb bararaq, qaja kibi tura edi. Bizim partijamьz өz saflarьnьn vahdetini ve birliqini amansьz kyreşlerde işleb cьqardь. Vahdeti ve birligi ile o, işci sьnьfьnьn duşmanlarь yzerine qalebege muvaffaq oldь.

Bizni terk eterken, Lenin arqadaş, bizim partijamьznьn vahdetini kөz bebegi kibi saqlamaqnь bizge vasijet etdi. Sana ant etemiz, Lenin arqadaş, biz senin bu vasijetinni de namusьmьzle içra etermiz.

Işci sьnьfьnn tali'ь aqьr ve tyzylmezlikdir. Emekdarlarnьn cekdigi azablarь ezijetli ve aqьr dьr. Qullar ve qul sahibleri, krepostnajlar ve krepostnikler, kөjliler ve pomeşcikler, işciler ve kapitalistler, zalьmlar ve mazlumlar—asьrlardan beri dynja şaj quruloan, şimdi de memleketlernin byjyk bir ekçarijeminede de o өjle de qajmaqdadьr.

Emekdarlar aşьrlar boјьnça onlar ve jyzlerçe def'a omuzlarьndan zalьmlarnь kөterib atmaqa ve өz vazijetlerinin hakimij olmaqa ьmtьldьlar. Faqat onlar her def'asьnda taru-mar ve rezil etilerek, jyreklerinde çan aqьrьsь ve alcaltьluv, nefret ve açizlik saqlab ve өz nazarlarьnь onlarnьn onlarnьn kendisinde qurtulьş bulmaqnь ymydlendikleri bellisizlikge, kөkge tikib, geri cekilmege meçbur ola ediler. Qullьq zьnçьlarь tijilmegen qala, jaxud eski zьnçьrlar jene o dereçe aqьr ve aşalajьçь jaqlarь ile denişdirile ediler. Jalьnьz bizim memleketimizde ezilgen ve taptalqan emekdar kitlelerge pomeşcik ve kapitalist hakimijetini omuzlarьndan kөterib atmaq ve onьn jerine işci ve kөjlylernin hykymdarlьqьns qojmaq mymkyn oldь.

Siz bilesiniz arqadaşlar, bu gigant kyreşde Lenin arqadaş ve onьn partijasь rehberlik etgenini endi bytyn dynja da tanьj. Leninnin byjykligi de hepimizden evel onьn Sovetler çymhyrijetini mejdanqa ketirerek, bunьnle bytyn dynjanьn ezilgen kytlelerni qurtulьş өmydi qajьb olmaqanьnь, pomeşcik ve kapitalistler hakimijeti ebedij olmaqanьnь, emekdarlarnьn өz quvvetlerile mejdanqa ketirmek mymkyn olqanьnь, emek alemeni kөkde degil de, jerde qurmaq kerekligini amelde kөstermesinden ibaretdir. Bunьnle o, bytyn dynja işci ve kөjlylernin jyreklerini azadlьq ymidile jaqdь. Leninnin adь emekdar ve eksploatatsija olьnqan kitlelernin en sevgen adь olmasь faktь da bunьnle izah eteler.

Bizni terk eterken, Lenin arqadaş bizge proletarjat diktaturasьnь saqlamaqnь ve qavileşdirmekni vasijet etdi, sana ant etemiz, Lenin arqadaş, biz senin bu vasijetinni de namusьmьzle içra etmek icyn өz quvvetimizni açьmamьz.

Bizim memleketimizde proletarijatnıñ diktaturası işçi ve köylylernin sojuzı esasına quruldı. Bu Sovetler çymhyrijetinin birinçi ve tyv esasıdır. Işçi ve köylyler böyle sojuz olmadan kapitalist ve pomeşciklerni jeñip olamaz ediler. Işciler köylylernin jardımı olmadan kapitalistni taru-mar etip olamaz ediler. Köylylerde işciler tarafından rehberlik olmadan pomeşciklerni taru-mar etip olamaz ediler. Memleketimizde grazdan çenkinin bytyn tarixı bu xususda ajtmaqdadır. Faqat Sovetler çymhyrijetini qavileşdiryv oqrında kyreş daha bitmekden coq uzaq,—o jalıñız forma qabul etdi. Evelde işçi ve köylylernin sojuzı harbij sojuz formasına malik edi., cynki o Kalcakoqa ve Denikinge qarşı jönetilgen edi. Şimdi işçi ve köylylernin sojuzı şeher ve köj arasında, işciler ve köylyler arasında xozajstva emekdarlıqı formasını qabul etmege borçlu cynki o özinin köjli ve işcilerni bytyn levazimatnen qarşılıqlı te'min—teçhiz etyv maqsadına malikdir.

Siz bilesiniz, ki Lenin arqadaş kibi bu vazifeni öjle sebatlı olaraq hic bir kimse ötkermegendir.

Bizni terk eterken, Lenin arqadaş, bizge işçi, ve köylylernin sojuzını bytyn quvvetimizle qavileşdirmekni vasijet etdi. Saqa ant etemiz, Lenin arqadaş, biz bu vasijetni de namusımızle içra etermiz.

Sovetler çymhyrijetinin ekinçi esası bizim memleketimiznin emekdar milletlernin sojuzından ibaretdir. Ruslar ve ukrainler, başqırdlar ve beloruslar, gruzinler ve azerbajçanlılar ermeniler ve daqıstanlılar, tatarlar ve qırqızlar, yzbekler ve tyrkmenler, — onlar hepsi proletarjat diktaturasının qavileşmesinde bir tarzda menfaatdardırlar. Bu xalqların zınçırdan ve ezilyvden jalıñız proletarijat diktaturası qurtara degil de, ajnı zamanda bu xalqlar da özlerinin sovetler çymhyrijetine bytyn fedakarlıqları ile onın oqrında ölmege bile hazır olmaları ile bizim sovetler çymhyrijetimizni işçi sınıfının duşmanlarının hilesinden ve cıqışlarından qurtaralar. Lenin arqadaşın bizge memleketimiz gönylli sojuznın kerekligi haqqında degil onlar çymhyrijetler sojuzı ramkasında qardaşca emekdaşlıqı kerekligi haqqında jorulmadan ajtması işte bunın icyndir.

Bizni terk eterken, Lenin arqadaş bizge çymhyrijetler sojuzını qavileşdirmekni ve kenişletmekni vasijet etdi. Sana and etemiz, Lenin arqadaş biz senin bu vasijetini de namusımızle içra etermiz.

Proleratijat diktaturasının ycynçi esası bizim Qızıl ordumız ve bizim Qızıl flotumızdır. Kapitalist devletlerden qavoqalaşıp elge kecirdigimiz tınışlav devri[1] belki qısqa myddetli ola bilir dep, Lenin bizge de def'a-

[1] Tınışlav devri-Peredışka.

V. I. Lenin telegraf başında (Resam I. E. Grabar)

larnen ajtoqan edi. Qьzьl ordunьn qavileşmesi ve onьn vazijetinin kyzelleşmesi—bizim partijamьznьn vazifelerinden biri oloqanьnь Lenin bizge def'alarle kөstergen edi. Kerzonnьn ultimatumь ve Germanjada krizisnen baoqlь oloqan vaqialav Leninnin haqlь oloqanьnь her daim oloqanь kibi, bir daha tasdiq etdiler. Hajdьnьz arqadaşlar, bizim Qьzьl ordumьznьn ve Qьzьl flotьmьznьn qavileşmesi icyn quvvetimizni açьmajaçaoqьmьzoqa and etejik.

Bizim memleketimiz, burzuazija devletlerinin okeanь ile sarьlьb alьn alьnoqan qoçaman qaja kibi turmaqdadьr. Booqmaq ve juvub alьb ketmek tehlykesinen, ona bu okeandan tolqun ardьndan tolqun juvarlanmaqdadьr. Qaja ise pek sьrsьlmadan tura. Onьn quvveti nede? Bu, memleketimiznin jalьnьz işci ve kөjli sojuzь yzerinde turmasьnda, o serbest milletlernin sojuzьnь teçessym etdirmesinde, onь Qьzьl ordunьn ve Qьzьl flotnьn qudretli qolь qorcalanmasьnda degil de, bizim memketimiznin quvveti, onьn qaviligi onьn cьdamlьlьoqь bytyn dynja işci ve kөjlylernin jyreklerinde derin hysny teveççyh ve jьqьlmaz jardьmoqa malik olmasьndadьr.

Bytyn dynjanьn işci ve kөjlyleri sovetler çymhyrijetini, duşmanlarnьn duraoqьna Lenin arqadaşnьn mergin elinen çiberilgen oq kibi, zulum ve eksplotatsijadan qurtuluvoqa ozinin ymydlerinin istinadkahь kibi, onlaroqa azadlьq jolь kөsteriçi haqiqij bir majak kibi muhafaza etmek istejler. Onlar, onь muhafaza etmek istejler ve onlar onь pomeşcik ve kapitalistlerge jьqdьrmazlar. Bizim quvvetimiz byndadьr. Çymle memleketlernin emekdarlarnьn quvveti bundadьr. Bytyn dynja burzuazijasьnьn zajьflьoqь da bundadьr.

Sovetler çymhurijetine Lenin, hic bir vaqьt өz-өzligine maqsad[1] kibi baqmaj edi. O daima ona oqarь ve şarq memleketlerinde inqilabij hareketlernin qavileşmesi icyn zarurij zveno olaraq, bytyn dynja emekdarlarьnьn kapital yzerine oqalibijetini jengilleşdirmek icyn zarurij zveno olaraq baqa edi. Lenin, ançaq bөjle anlavnьn jalьnьz bejnelxalq noqtaij nazarьndan degil de, ajnь zamanda Sovetler çymhyrijetinin өzinin, muhafazasь noqtaij nazarьndan da doqrь oloqanьnь bile edi. Lenin, azaьlьq ooqrьnda qat'ij kyreşlerge bytyn dynji emekdarlarьnьn jyregini jalьnьz bөje jol ile alevlendirmek mymkin oloqanьnь bile edi. Işte bunьn icyn proletarijatnьn rehberleri dahinin dahisi oloqan, O, proletarijat diktaturasьnьn ertesi kyni işcilernin internasjonalьnьn fondametini qojdь. O bytyn dynja emekdarlarьnьn sojuzь-komunist internatsionalьnь kenişletmek ve qavileşdirmekden usanmaoqanь işte bunьn icyndir.

Siz bu kynlerde jyzler ve binlerçe emekdarlar Leninnin tabutьna zijaretge kelgenini kөrdiniz. Siz bir qac vaqьt soqra miljonlarça emekdarlarnьn Lenin arqadaşnьn mezarьna zjeretge kelgenini kөrersiniz. Leninnin jalьnьz rus proletarijatьnьn, jalьnьz Avropa işcilerinin, jalьnьz kalonjal şarqnьn degil de, ajnь zamanda jer şarьnьn bytyn dynja emekdarlarьnьn rehberi oloqanьna şahidlik etmek icyn, miljonlarnьn vekilleri peşinden dynja nьn her bir taratьndan onlar ve jyzlerçe miljonlarnьn vekilleri tyşyb keleçeklerine şybhe etmej bilesiniz.

Bizni terk eterken, Lenin arqedaş bizge kommunist internatsionalьnьn prinsipine sadьqlьq vasijeti etdi. Sana and etemiz, Lenin arqadaş, biz bytyn emekdarlarnьn Sojuzь—komunist internatsionalьnь qavileşdirve kenişletmek icyn өz hajatьmьznь açmajmьz.

[1] Өz-өzligine maqsad-Sametsel.

Lenin bajraoqь ile biz oktabr inqilabь ooqrьnda sooqьşlarda oqalib keldik. Lenin bajraoqь ile biz sotsialist japьçьlьq, oqalebesi ooqrnnda kyreşde hall etiçi muvaffaqijetlerge irişdik. Jene bu bajraqnen bytyn dynjada proletar inqilabьnda da oqalib kelirmiz. Jaşasьn Leninizm!

(STALIN)

JAXŞЬ KEJFIJET, JYKSEK BEREKET OQRЬNDA

Janvarnьn 16-sьndan 20-ne qadar Qrьm bolşeviklernin 17-nçi konferensijasь olub kecdi. Qrьm partija teşkilatь, өzinin bu konferensijasьnda, sotsializm oqrьnda kyreş jekynlerini japdь.

Eki jьllьq kyreş netiçesinde Qrьm bolşvik lerinin Qrьmda sotsialist quruçьlьqьnda qazanьclarь coqdьr. Biz, Qrьm oblast partija komitetinin doqrь jolbaşçьlьqь ve Lenin millij sejasetini өmyrge doqrь keciryvi ve keniş işçilerni, kolxozçьlarnь ve bytyn emekdarlarnь sotsializm oqrьnda cьdamlь suretde kyreşge alьb barunь netiçesinde Qrьmnь agrar çymhyrijetden industrial çymhyrijetge cevirdik. Biz sьnьfij duşmanqa qarşь amansьz kyreş alьb bararaq, 16-nçь oblast partija konferensijasь tarafьndan өgymizge qojьlqan—**Qrьmnь ileri ketgen nymynevij agro-texnika çymhyrijeti japuv amelij vazifeni namus ile eda etmekdemiz.**

Bizim Qrьm erte zaxire kylturalarьnь sacuvnь bytyn SSSR-de birinçi bitirdi. Umumijetle köj xozajstvasь sahalarьnda byjyk qazanьclarьmьz olqanь icyn— biz **Lenin ordeni** byjyk mykafatьnь aldьq.

Biz bytyn emekdar kytleni sьnьfij duşman qalьmtьlarьna qarşь kyreşde mobilize etdik. Ançaq bu kyreş jolьnen biz Qrьmda bolşevik kolxozlarьnьn sajьsьnь artdьramьz. Ançaq bu kyreş jolьnen biz kolxozçьlarnьn hallь taqatlь olmalarьnь elde etemiz.

Koxoz quruçьlьqьnь qavileşdiryge qarşь muqavemet kөsteryvde kulaknьn janь tөktikasьna qarşь, politotdellernьn israrlь kyreş alьb barmalarь netiçesinde biz tьmar kampanjasьnь muvaffaqijetle өtkerdik; kyz sacьmьnь kecgen senelerge nisbeten jyksek kejfijetde alьb bardьq sacuv devrine kecdik; çьnsij urlьqnen sacdьq.

Bytyn bu tedbirlerni biz keskin sьnьfij kyreş şaraitьnda, Kulaknьn jeng taktika kyreşinin ystini acmaq, ona en qatij darbe endirmek jolь ile өmyrge kecirdik. Kulak qalьmtьlarьnьn janь kyreş taktikasь өzini nede kөsterdi? Kulak qalьmtьlarь „qardaş qarşьlьqlь jardьmь" lozungьnь ileri syrdiler, bunьnle gyzel calьşqan kolxozlarda, kolxozçьlarnьn namuslь calьşmalarьnьn ystini qapatmaq, temellerge jol acmaq istediler; onlar-kolxoz mylkini tarumar etyvge doqrь iş alьb barmaq istediler: traktorlarnь qasden parlamaq jolьnen, bereketlilikni gizlemek jolьnen, işge barmajuv oqrьnda teşviqat alьb baruv jolьnen, kolxozlarda ucot işini qarьşdьrmaq jolьnen kolxoz quruçьlьqьnь icden jьqmaq ьmtьluvlarьnь japdь.

Lakin partija teşkilatь, MTS politotdellarnьn acьq kөzliliknen kulak qalьmtьlarь ve her ceşid opportunistlernin bu taktikalarnьn ystini acdь, onlarqa qarşь kyreşge kolxozçь kytleni mobilize atdi ve mobilize etmekdedir.

Bizim bu devir icerisinde köjni maşinalaşdьruvda qazanьclarьmьz byjykdir. Maşina traktor stansijalarьnьn sajьsь eki kere artdь. Kombajnlernin sajьsь 20 kere өsdi. Coq jerlerde istihsal brigadasь qavileşdi ve qavileşmekde devam ete. Sotsializm quruçьlьqьnьn bytyn ucastkalarьnda qadьn arqadaşlarnьn rolleri myhim bereçede өsdi. **Stalin** arqadaş 17-nçi Partija sijezdinde jaz| oqokladьnda:

„Quvanclь bir fakt ve köjde medenijetnin өsym alameti olaraq—kolxozçь qadьnlarnьn içtimaij—teşkilatij işler sahasьnda aktifliginin өsgenini de qajd etmek kerek"-dedi.

Haqiqaten bizim Qrьmda da bu son eki jьl icinde kolxozçь qadьnlarnьn kolxoz quruçьlьqьnь quvvetleşdiryvde, bereketlilikni kөteryvde xizmetleri byjykdir.

17-nçi oblast partija konferensijasь bizim sotsialist quruçьlьqьmьznьn bytyn sahalarьnda—xozajstva, medenijet, maddij—turmьş ve ilaxri—elde өtgen coqdan coq qazanьclarьmьz olqanьnь ajtdь ve dokladlarda aid raqamlar ile bu qazanьclar kөsterildiler.

Lakin bu, bizim eksikliklerimiz hic de joqdьr demek degildir. Bizim calьşuvьmьzda hem sanajь'da, hem köj xozajstvasьnda coqdan coq eksikliklerimiz bardьr.

Baş eksiklik—bu Qrьm sanajььnda 1933 senesi

planьnьn hem sajьça ve hem de kejfijetçe tolmamasьdьr. Kercek kecen senege kөre sanajь'nьn umumij keliri 37 prosent өsdi. Bizde Kerc ma'den zavodь kenişletildi.. Koks xim zavod tam suretde calьşa. Qamьş-Burun kibi byjyk quruçьlьqnь japamьz. Aqjar demir zavodь planlarьnь toldьrdь. Lakin sanajь' ucastkasьnda biz plannь umumen toldьramadьq. Bu ise işci quvvetiniq aqьçьlьqь, emek istihsalьnьn alcaqda bulьnmasь, istihsalnь ve texnikanь benimsev oqrьnda kyreşniq daha zaif olmasьnьn netçesidir. Konferensija bu eksikliklerni bytyn qat'ijetligile qajd etdi.

Bizde xususan konserv ve aşajt sanajь'larь artda qalalar. Aşajt sanajь'nьn bytyn Qrьm sanajь produksijasьnda 42,4 prosent qapatdьqьna baqmadan, onьn jolbaşçьlarь daha janь usulda calьşmaqnь өgrenmediler.

Kөj xozajstvasь işlerinde de eksiklikler daha coqdьr. Xususan nazik kylturalarda biz jyksek bereket oqrьnda daha zaif kyreşemiz. Mexanizatsija daha zaif tabiq oluna. Emek teşkili xususan qadьn emegini teşkilatlandьruv zajf. Buradan istihsalçьlьqda dahaqadьn emegini alcaqda bulьna.

Esas eksikliklerden birisi daha, ba'zь rajon ve kөj jolbaşçьlarьnьn hazirki devirde sьnьfij duşmannьn aks kyreşinin usullarьnь bilmeyeleri, kulak qalьmtьlarьna qarşь zaif kyreşmeleri.

Sьnьfij kyreş bitmej. Sotisalizm hyçbir sovetin sajьn, sьnьfij duşman muqavemet kөsterәa Lenin icyn biz proletar diktaturasь organlarьnь daha zijade qavileşdirmek kerekmiz. Halbuki bunь ba'zь rajon ve kөj jolbaşçьlarь anlamajlar. Ba'zь rajonlar jolbaçьlarnьn sьnьfij acьq kөzlilikleri kytyrleşdi. Kulakqalьmtьlarь ise bundan fajdalanьb, mesla: „daq etekleri kolxozlarьnda topraq өrselendi; biz mьndan kөcmek kerekmiz" deb kolxoznь jьqmaq istegen kulak ve sьnьfij duşman vaqtьnda kerek darbeni almadь (Baqcasaraj rajonьnda). „Qrьm kulagьna xususij jaqlaşuv kerek" (Qarasuv rajonьnda) kibi partijaqa, proletar devletine qarşь aks cьqьşlar kөryldi.

Bytyn bu faktlar sьnьfij duşmannьn—kulak ve milletçilernin aks kyreş alьb barmaq istegenlerini kөstereler. Onьn icyn, konferensija bytyn partija, sovet teşkilatlarь өgine, bytyn kommunistlernin, komsomollarnьn, partijasьz işci ve kolxozçьlarnьn, bytyn emekdarlarnьn өglerine sьnьfij duşmanqa qarşь kyreşge daha zijade mobilize olьnmaq vazifesini qojdь.

Konferensija velikorus şovenizmi ve jerli milletçilikge qarşь en qattь ve keskin kyreş alьb barmaqnь kyreşçen vazife olaraq qojdь. Bytyn partija, sovet teşkilatlarь, bytyn kommunistler, komsomollar ve işci, kolxozçьlar, bytyn emekdarlar sьnьfij duşmannьn agentleri olqan her ceşid şovinist ve milletçilerge qarşь keskin kyreş acmalьdьrlar.

17-nçi oblast konferensijasьnьn aldьmьzqa qojqan vazifeleri qajet myhimdir. Onlarnьn içrasьnda bizim kyreşimiz quvvetli olmalьdьr.

Sanajь' predpijatijelerimiznin kendi planlarьnь hem sajьça, hem de mahsulatnьn kejfijetinçe bolşevik cevikliginen eda etmek, bu çymleden —konserv ve aşajt sanajь'nьn calьşuvnь jykselt-

Baqcasaraj rajonь „Ilic" kolxozь qadьnlarь partija oquvь te gereginde çalьşalar. (Foto Em-Ben)

mek, onlarnьn calьşuvlarьnda operatif jolbaşçьlьqьnь temin eterek bjurokrat—konselarija jolbaşçьlьqьnь qot'bjen bitirmek; keniş qullanьlqan mallar istihsalьnь kenişletmek, onьn en eji kejfijetde mahsulat bermesini elde etmek;

Bytyn sanajь' mohsulatьnь cьqaruvda özine mal oluv qijmetini eksiltmek, onьn icyn de emekden ratsional surede fajdalanaraq emek istihsalçьlьqьnь jykseltmek;

Işde obezlickanь, emek haqqьnda orovnilofkanь qat'bjen bitirmek kerekdir

Köj xozajstvasь sahasьnda vazifelerimiz: kulak qalьmtьlarьna qarşь amanьssьz kyreşni bolşevikçe devam etdirmek: kolxozlarnь teşkilat xozajstvaça qavileşdiryv merkez vazifeni bolşevikçe eda—etyvde bereketlilikni jykseltmek jolьnen, bolşevik kolxozlarь ve hallь taqatlь ömyr icyn kyreşmekden ibaretdir. Aldьmьzdaki bahar sacuvьnda biz bu vazifelerni haqiqaten bolşevikçe eda etmege kirişmelimz. Onьn icyn de baharge hazьrlьqlь kelyv coq şejni hall ete.

Daha sonra hajvan asravçьlьq sahasьnda bizim vazifelerimiz qajet mes'ylijetlidirler. **Stalin** arqadaş bu xususda şaj vazife qoja:

> **„Hajvan asravçьlьq işini bytyn partija, bizim çymle partijalь ve partijasьz xadimlerimiz hajvan asçьlьq problemaьnь da şimdi dynartьq muvaffaqijetle hall olьnqan zaxire problemini olqanь kibi, birinçi nevbetdeki problema oldьqьnь közde tutaraq, öz qollarьna almalьdьrlar.**

Mal devrini ileriletyv ve transportnьn calьşuvьnь sanajь, ve köj xozajstvaьnьn jyksek talablarьna çevab birinçi bir dereçege cьqaruv ögimizde turqan esas vazifelerdendir. Bu xususda **Stalin** arqadaş vazifelernin byjykligini şaj ajta:

> **„Mal devrini ileriletyv ve transportnь qat'ij suretde ejileşdiryv vazifesi öjle bir nevbetij ve en aktual vazifedir, ki vazifeni cezmejinçe biz ilerige dooqrь hareket etib olamamьz".**

Biz birinçi beşjьllьqda ögimizde turqan vazifelerni namuslь calьşuvnen dör jьlda eda etdik. Bu vazifelernin edasь ooqrьnda işci kolxozçь ve

Qurman MTŞ—i „Molotof" kolxozь reisi Kruzilova arqadaş, baharge atlarnь hazьrlaj (foto Em-Ben.)

çymle emekdar qadьnlьqnьn roli qajet byjyk edi. Biz ekinçi beşjьllьqnьn sьnьfsьz sotsializm çemijeti quruv beşjьllьqьnьn mesylijetli vazifeleri qarşьsьndamьz. Biz bu tarixij vazifelerini de namusnen calьşuv ile eda etmege borçlьmьz ve onlarnь da bolşevik qat'bjetligi ile eda etermiz. Mьnda da qadьnlьqnьn roli byjyk olmaqa borçlьdьr.

> **„Qadьnlar memleketimizde jaşaqan ehalinin jarьsьnь teşkil eteler, onlar qajet byjyk emek ordusьnь teşkil eteler, ve onlar bizim balalarьmьznь, bizim keleçekdeki neslimizni, ja'nij bizim istiqlalijetimizni terbije etmek icyn caqьrьlqanlьr"**
> **(Stalin)**

Biz bu emek ordusьnьn calьşuvьnь teşkilatlandьrmaq, onlar haqqьnda qajqьrmaq kerekmiz.

Biz bu emek ordusьnь leninizm terbijesinen silahlandьzmaq, onlarnьn „jolbaşçьlьq postlarьna syrylmeleri" (Stalin) icyn daha ötkyn iş alьb barmaqa borçlьmьz.

Hajdьnьz, 17-nçi oblast partija konferensijasьnьn kyreşcen qararlarьnьn bolşevikçe içrasьnьte'min etejik!

Hajdьnьz, bytyn calьşuvьmьzda iş kejfijetini etijileşdirmekle, bereketlilikni ve coq mal istihsal etyvni artdьrajьq!

Selime.

NADEƵDA KONSTANTINOVNA KRUPSKAJA ARQADAŞNЬŊ 65 SENELIGI

NadeƵda Konstantinovna Krupskaja arqadaş 1869 senesi fevral 26-da Peterвurgda, aqraвalarьnьŋ evinde faqьr вir ailede doqdь. O, jaşlьqьnda ceşid mejilli inqilaвçьlar ile kөryşdi. Krupskaja arqadaş 14 jaşьnda olqanda onьŋ вaвasь өldi. Bu vaqьtdan вaşlaв Krupskaja arqadaş ve onьŋ anasьtesadufij işlerde: dersler jazь işleri ve saire calьşьв kecinidler. 90-nçь senelerinin вaşьnda mekteвlerde ve işciler kurslarьnda calьşaraq NadeƵda Konstantinovna sotsial-demokrat propagandasь alьв вara. V. I. Lenin ile вirlikde o, „işci sьnьfьnьŋ qurtulьşь icyn Sojuz" teşkil etyvde iştirak ete, Narodnikler, „legal marksizm", ekonomizmden kyreş alьв вara. 1896 senesi stackasь vaqtьnda Krupskaja arqadaş tevqif etile, 6 aj tyrmede jata ve Minusinskij okrugьnda Şoşens kөjine syrile. Syrgynde NadeƵda Konstantinovna Vladimir Ilicnin saвiq jardьmçьsь ve dostь edi. Syrgynnin soŋ senesini Krupskaja arqadaş Ufada kecire ve mьnda inqilaвij iş alьв вara. 1901 senesi o, Mynxenge kete ve „Iskra"nьŋ teşkilatlanmasьna iştirak ete. O, redaksijanьŋ sekretarь olaraq calьşa ve Rusijede olqan partija teşkilatlarь ile вyjyk вaq tuta. Partija komitetlerinin haman вytyn teşkilatlarь өz mektyвlerini Krupskaja arqadaşnьŋ adьna jollajlar.

Partijanьŋ ycynçi sijezdinden soŋra NadeƵda Konstantinovna partijanьŋ merkezij organьnda ve merkezij komitetnin eçneвij

memleket вөlygi sekretarь olaraq, Lenininŋ merkezij eŋ jaqьn ve calьşqьr вir jardьmçьsь olaraq calьşa. Baq işlerini jolьna qojuv, eçneвij memeketlerden kelgen arqadaşlarnь qaвul etyv, onlarnь onda emigratsijada jerleşdıryv—вunlarnьŋ hepsi myhim dereçede NadeƵda Konstantinovnanьŋ yzerinde jatmaqda edi.

1905 senesinin ilk inqilaвij vaqьtьnda Vladimir Ilic ile вirlikde Rusijege qajta ve Peterвyrgda calьşa. 1908 senesinin вaşьnda NadeƵda Konstantinovna tekrar eçneвij memleketge kete ve partijanьŋ London sijezdi işlerine iştirak ete. Mьnda o, Pedagogija edeвijatьnь, eçneвij memleketler mekteвlerini өgrene ve „serвest terвije" ƶurnalьnьŋ xadimi ola.

1917 senesi Lenin ile вirlikde o Peterвurgqa qajta ve soŋra Viвorg rajonьnda calьşa. O, kommunist jaşlar Sojuzь teşkilatlandьrьçьlarьndan ve teşeввysçilerinden вiri ola.

Pedagog olaraq NadeƵda Konstantinovna Rusijede emek mekteвi icyn propaganda japqanlardan вiri ola. 1916 senesi o, „Xalq Maarif ve demokratija" adьnda rus tilinde ilk kitaвnь cьqara. 1917 senesi Xalq Maarifi вojьnça partija programmasь projektini tertiв ete. NadeƵda Konstaotinovna Maarif Xalq Komisarlьqьnьŋ japьçьlarьndan вiri ola, Maarif Xalq komisarlьqь kollegijasь a'zasь olaraq calьşa, mekteвden tьş işge jolвaşçьlьq japa. Glavpolitprosvetini teşkilatlandьra, devlet alimler soveti ilmij-pedagogija seksijasь reisi olaraq calьşa. NadeƵda Konstantinovna вejnelxalq qadьnlar hareketini teşkilatlandьruvda ve komsomollar pionerler arasьnda calьşa.

NadeƵda Konstantinovna, Vladimir Ilic haqqьnda вir coq xatьrlavlarnьŋ myellifidir. Partijanьŋ 14-nçi sijezdinde NadeƵda Kosntantinovna VKP(в) MKK azasь sajlana. Partijanьŋ 15-nçi, 16-nçь ve 17-nçi sijezdlerinde NadeƵda Konstantinovna VKP(в) Merkezij Komiteti a'zasь sajlana. Şimdi NadeƵda Konstantinovna RSFSR Maarif Xalq Komisarь Muavini ve SSSR MK ve BRMIK a'zasьdьr. Bejnelxalq kommunist qadьnlar kyninin 20-nçi seneliginde—1933 senesi mart 8-de Lenin ordeni ile mykafatlandь.

NadeƵda Konstantinovna Krupskaja arqadaş—partijanьŋ eŋ qart, eŋ sadьq, eŋ calьşqьr xadimlerinden вiridir. Kendisinin вytyn quvvetini ve keniş вilgisini o, hic qalmaj, kommunist partijasьna ve işci sьnьfьna вere.

AKTIFLIGIMIZNI JYKSELTFJIK

Bu sene bejnelmilel mart 8—qadьnlar kyni, SSSR-de işçi sьnьfь ve emekdarlar partijanьn jolbaşçьlьqь altьnda birinçi beşjьllьq plannь dört jьlda tөldьruv, ekinçi sьnьfsьz sotsializm çem'ijeti quruv beşjьllьq plannьn birinçi senesi vazifelerini muvaffaqijetle içra eterek, ekinçi senesi planь icyn kyreşge başlanqan bir vaqьtda rast kele.

Bu seneler icerisinde sotsializm qurulьşьnda ki elde etilgen byjyk muvaffaqijetler qadьnlarnьn çem'ijetdeki mysavisizliklerinin en sonqь noqtasьnь qaiьb etdi. Şimdi өjle bir teşkilat joq ki, anda qadьnlarnьn calьşqanьna rast kelinmesin, hatta evelden qadьnlar icyn munasib tanьlmaqan aqьr sanajь'da bygyn binlernen qadьnlar mixanikler, tokarlar, cilingirler, maşinistler olaraq calьşa ve kejfijet çihetinden de, birinçilikni alalar.

Kolxoz quruçьlьqь qadьnlarnь mysavisizlikden qurtardь ve kөjde qadьnlar arasьnda binlerle sotsialist xozajstvasь quruçь udarçьlarь, өgge syrdi, onlanь hallь-taqatlь, medenij jaşajьşqa alьb bara. Bir coq qadьnlar, kolxoz reisleri, kolxoz idaresi a'zalarь, brigadirler, traktorçьlar ve saire kibi kolxoz jolbaşçь işlerde calьşmaqdalar. Onlar kөjde bolşevik kolxozlarь japmaq, hallь-taqatlь, medenij hajat qurmaq icyn qattь kyreş alьb baralar.

Bir coq qadьnlarьmьz ise hykymet a'zalarь xalq komisarlьqlarьnda, direktorlar ve saire jolbaşçь işlerde calьşmaqdalar.

Bunlarnьn aksi olaraq kapitalist memleketlerinde iqtisadij ve finansovoj krizis devam etmekde. Krizis jyzinden ise kynme kynden işsizler armijasьnьn sajьsь artmaqda. Germanijada 5 miljon, Anglijada 3, Amerikada 10 miljonqa qadar barqan işsizler arasьnda işsiz qadьnlarnьnda sajьsь pek az degildir. Bu krizisnin neticesi olqan işsizlik ve joqsьzlьq jyzinden ketgen sajьn işci ve emekdar kөjlilernin vaz'ijetleri aqьrlaşmaqda.

Biz 1934 senesi bejnelmilel mart 8—qadьnlar kynini өtkermekle, bizim sosjalistik japьçьlьqьnda, emekdar qadьnlarnь çelb etyv işinde elde etgen muvaffaqijetlerimizni kөzden kecirmekle ekinçi 5-jьllьqnьn ekinçi sene planьnь eda etmek, baharlik kөj xozajstvasь kampanijalarьnь vaqtьnda ve kejfijet çihetinden daha byjyk muvaffaqijetler qazanmaq, 17-çi oblast partija konferensijasьnьn ve 17-çi partija sijezdinin qararlarьnь hajatqa tatbiq ete bilmek icyn keniş işci kolxozçь ve emekdar qadьnlar kitlesi çelb olunmalьdьrlar. Onьn icynde işci kolxozçь ve emekdar qadьnlarnьn medenij-turmuş çihetlerini ejileşdirmek icyn istihsalda aktif sajьlqan bytyn qadьnlarnь өz istihsal ve myessiselerinde jasli, mejdança, aşxana, kooperatif, jataq xane, xasta xane, ambulatorijalarnьn işlerini jaxşьlatmaq etrafьnda mobilize eterek, mart 8 qadьnlar bajramьna hazьrlanuv ve өtkeryv devrinde, işdeki eksiklikler tyzetilmelidir.

Şeherde istihsalda calьşqan qadьnlar arasьnda sotsialis jarьşьnь keniş suretde inkişaf etdirekek, ajrь qadьn xozrascot brigadalarь mejdanqa ketirerek, keniş qullanьlqan mallarnьn ceşidlerini kenişletmek ve kejfijetini ejileşdirmek icyn 2-nçi 5-jьllьqnьn ekinçi senesi xozajstva planьnь vaqtьnda toldьrmaq, işci te'minatьnь jaxşьlatmaq maqsadь ile mejdanqa ketirilgen şeher çivarь xozajstvalarьna jardьm etmek işine işcilernin apajlarьnь da, çelb etmek unutulmasьn.

Kolxozçь qadьnlar mart 8 qadьnlar bajramьnь baharlik sacьmqa tam hazьrlьqnen, jyksek beket almaq ve hajvançьlьqnь artdьruv oqrьnda janь qalibijetler elde etmek icyn bolşevikçe calьşmalarь ile qarşьlamalьdьrlar. Onьn icynde qadьnlarnьn daimij istihsal brigadalarь ile 100 prosent sarьb almaq jaxutda ajrь өzleri brigadalar teşkil eterek sacьlaçaq urluqnь toplav ilaçlav, işine kerek olqan atlarnь hazьrlav, kediklerni ta'mir etyv işine kirişmelidirler.

Kolxozçь qadьnlarnь 100 prosent baharlik kөj xozajstvasь işlerine çelb etmek icyn bala myessiseleri birinçi rolni ojnar. Bunьn icyn jasli ve bala baqcalarьnьn işlerini tөzetmek, kerek jerlerde janьdьan teşkil etmek işine zijade ehemijet bermek kerekdir.

1933 senesinden qadьnlarnь jolbaşçьlьq işlerine çelb etgende ba'zь bir muvaffaqijetler elde etilgen olsa da bu mes'ele bizde daha jeterlik dereçede degil. Bu sene bejn'elmilel mart 8 qadьnlar bajramьna hazьrlanuv ve өtkeryv devrinde jolbaşçь işlerge vidvigat olьnqan qadьnlarnьn calьşuv şaraitlarьnь teşkermek, işlerinde zorlьq kөrgen jerlerinde jardьm kөstermekni teşkilatlandьrmalьdьr.

Bundan da qajrь janь başdan işde өzlerini kөstergen udarçь işci-kolxozçь qadьnlarnь jolbaşçь işlerge vidvigat etmek kerekmiz. Bu iş ise kommunist partijesьnьn jolbaşçьlьqь altьnda emekdar qadьnlarnьn өzlerinin aktif suretde iştirakleri sajesinde ola bilir.

Kyltpedinova

QADЬN EMEGI-KOLXOZ ISTIH

Stalin arqdaş Bytyn Sojuz I-nçi kolxozçьlar udarçьlar sijezinde **qadьn emeginin kolxoz isthisalьnda byjyk quvvet olqanьnь ajьrьça qajt etdi**. Bunьn doqrьlьqьna dair sөz sojlemege hacet de joq. Qьrьm çymhyrijetinin kolxozçь qadьnlarь arasьnda binlerçe udarçь qadьnlarnьn kolxozlarnь teşkilat-xozajstvaça qavileşdiryvde, kolxozlarnь bolşevik kolxozь, kolxozçьlarnь hallь-taqatlь japmaq oqrьnda kyreşdeki iştirakleri bunun çanlь şahidleridir.

Semjonof arqadaş oblast partija 17-nçi konferensijasьnda Qrьm çymhyrijetinin **Lenin ordeni** ile mukafatlanmasьnda kolxozçь qadьnlarnьn da iştiraki olqanьnь sөjlemej kecmedi.

Qьrьmnьn bu mukafatnь qazanmasь, hepsimizge pek gyzel belli, Qrьm çymhyrijetini daha byjyk muvaffaqijetler elde etmek icyn kyreşni qat qat artdьrmaqa borçlь ete. **„Lenin ordeni, tek jyksek mukafat olaraq qalmaj, o en mesyl objazatelstvadьr“** (Semjonof arqadaşnьn dokladьndan). Demek, ki Qrьm partija teşkilatьnьn jolbaşçьlьqь altьnda ve en evel byjyk rehberimiz Stalin arqadşnьn doqrьdan doqrь jardьmь sajesinde qazanьlqan muvaffaqijetler bytyn prtija, sovet teşkilatlarь, sovxoz, MTS ve kolxozlar өgide daha byjyk vazife qojalar. Bu vazife de **sotsialist japьçlьqьnь bytyn ucastkalarьnda Qrьm çym-hyrijetini nymynevij çymhyrijet japmaqdadьr.** Mьna bu vazifeni jerine ketirmek—bizim namus işimizdir.

Stalin arqadaş, partijanьn 17-nçi sijezdinde өz dakladьndan.

„Işnin mahijetinçe hesab deviri kөj xozajstvasь icyn cabik kөteriliş ve qudуretli capьb ketyv deviri olmaqdan zijade, jaqьn bir keleçek de bu kibi kөteriliş ve bu kibi ketryv icyn predposilkalar mejdanqa ketiryv deviri edi“—dedi.

Bu senenin baharь kөj xozjstvasьnьn bytyn sahalarьnda onьn gyrdeli kөteriliş başlanqьsь xizmetini kөrmege borçlь ve kөre bilir. Mьna bunьn icyndir, ki **bizim birinçi dereçe vazifemiz—baharlik sacuvqa nymynevij hazьrlanmaqdьr.**

Baharge hazьrlanmaq denilgende өgimizge

Baqçasaraj MTS-i janьnpa brigadirler kursьnda oquqan qadьnlar ders vaqtьnda (foto Em-Ben.)

SALЬNDA BYJYK QUVVETDIR

şu mes'eleler: traktor maşina, kedikler ta'miri, cekiçi quvvetnin hazьrlanmasь, topraqlarnьn hazьrlanmasь, urluqlarnьn toplanьb, temizlenib qojulmasь, brigadalarnьn teşkilatlandьrьlmasь ve sair meseleler kelib cьqa.

Mьna bu işlernin hazьrlьqьnь biz, daha tamamlamadьq, eksikliklerni daha tekmillemedik. Egər gazetalarьmьzdaki kyndelik materjallarqa baqaçaq olsaq, bu eksikliklernin tekmillenmegenini kөstcrgen xaberlerni coq kөrekmiz.

Madam, ki eksiklikler bar. bu eksikliklerni bitirmek bizim texir olьnmaz vazifemizdir. Cynki endi sacuvqa cьqmaq arfesindemiz. O bizim hzьr olub olmaqanьmьznь sorab oturmaz, hazьrlasьnlar deb de beklemez. Aksine olaraq tam bazьrlьqnen biz onь beklemege borçlьmьz. Açeba eksikliklernin өgini nasьl almaq kerek ve bunda **qadьnlarnьn konkret ve amelij jardьmlarь neden ibaret?** Biz, bu syalge çevab bermekni ystimizge alaraq, her mesele yzerin de ajrь toqtalaçaqmьz.

Birinçisi kolxozda kediklerni ta'mir meselesini alamьz. Bu işde qadьnlarnьn jardьmlarь, her kedikni nizamqa jaqlab temizleb hazьrlamalarьndan ufaq kediklerni jerli jerine qojmalarьndan ibaretdir. Her qadьn udarçь sacuvqa cьqaçaqda kediklernin tekmil ve jerinde bulьnmalarьnь elde etmege borьçlьdьr. Bu sahada kөrilgen başqalarnьn eksikliklernin joq etilmesini talab etmege tam haqqь bardьr.

Her kolxoz өzinin sacaçaq jerini өz urluqьnen te'min etmege borçlьdьr. Demek, ki kolxoz urluqьnь endi coqdan toplab qojmaqa borçlь. O jalьnьz toplamaqnen qalmaj, onь temizlemek, çьnьs urluqa denişdirmek ve onьn cьqьmьn teşkermek kerek. Tabiij' kerek temizlevde ve kerekse onь ilaçlavda qadьn emeginin fajdasь daha byjykdir.

At, өgyz ve qьsьr sьqьrlarnьn baharge hazьrlьqlarь nasьl? Bizge pek jaxşь belli, ki sьqьrlardan fajdalanьlmasьna qarşь cьquvda ajrь qadьnlar өgde keteler. Bu doqurdan doqrь kulak unsurlarnьn onlar arasьndaki işlerinin netiçesidir. Mьna bu mesele qadьnlar arasьnda nda daha qajretli ve çiddij iş alьb barmaq—onlarqa işnin mahijetini anlatmaq kerek. Bunь japa çaq kene de aktiv ve delegatkaldardьr. Bu xususda MTS politotdellarьnьn qadь teşkilatçьlarьnьn daha israrlь calьşmalarь talab olьna.

Tabruqa cьqmaq icyn keregi kibi hazьrlanmaqnь da birinçi dereçe mes-elelerden deb qojamьz. Cynki, eger biz Şimdiden hazьrlьq kөrmesek, şimdiden taburqa cьqmaq icyn en ufaq şejden alьb da en irisine qadar hazьrlamasaq o taburnьn bereçek fajdasь beklenilgen qadar olmaz. Mьna bunьn icyn her kolxөzçь, aktiv qadьn, taburqa cьqmaq icyn kerek olqan şejlernin hazьrlanmasьnь doqrьdan doqrь өz ystlerine almalьlar. Bir canaq icyn, ja bir qaşьq icyn ve ja bir qopqa icyn kөjge qatnamaqa jol bermemeli. Biz sacuvnь 6 kynde bitirmekni өz өgimizge vazife olaraq qojdьq. Bunь bizge te'min eteçek ucastkalardan biri-tamma'nasile teşkilatlandьrьlqan taburdьr.

Bizge vaqtьnda sacmaq, temiz saqlam urlьq taşlamaq kerek olqanь kibi, onь temiz jerge, işlenib hazьrlanqan jerge sacmaq kerek. Mьna, jalьnьz o vaqьt jyksek bereket, kejfijetli mahsul almaq mymkyndir.

Mьna bunьn icyn kyzden syrylyb hazьrlanqan zijaplarnьn sacuv aldьnda işlenmesini, temizlenmesini, baharde syryleçek jerlernin qoraj ve qavdanlarьnьn jaqьlmasьnь elde etmek kerek. Qoraj ve qavdanlarnьn jaqьlmasь kijik otlarnь qajьb etyvde ve zijankar haşeratlarnen kyreşde en ujqun ve elverişli vastalardan biridir.

Nihajet, brigadanьn icki teşkilatij işlerinde de kolxozçь qadьnlarnьn rөlleri az degildir. Her qadьn, brigada a'zasь olqan erkeknen bir sьrada olaraq өzine havale olьnqan işni anlь syretde içra etmege borçlь olqanьnь anlamalьdьr. Brigadaqa ajrьlqan bir qadьnnьn işge vaqtьnda cьqmajuvь, jaxud bysbytyn işge cьqmajuvь brigadanьn bu ve ja şu iş planьnьn edasьna ajaq calmaq olaçaq ve onьn emek kyninin eksilmesine jardьm eteçekdir. Onьn icyn emek dissiplinasь qavij olmaqa borçlьdьr. Jalьnьz mьna, bu emek istihsalçьlьqьnь jykseltir. Emek istihsalьnьn jykselmesi ise kolxoz kelirini ve netiçede kolxzçьlarnьn qazanclarьnь artdьraçaqdьr.

Lakin hic untmamaq kerkdir, ki her kolxoz idaresi, өz kolxozьndaki qadьnlarnьn istihsalqa tam iş iştiraklerini te'min etmek icyn bytyn şaraitlernь doqьrmaqa borçlьdьr.

Şimdiden başlab bala jaslileri, bala mejdancalarь, çemaatçe beslevni tam ma'nasile teşkilatlandьrmaq—her kolxoz idaresinin, birinçi nevbetde kolxoz reisinin en myhim vazifesidir. Bunьn icyn rajon partija ve sovet teşkilatlarь, xususan RK ve MTS politotdelleri qadьn teşkilatçьlarь çiddij syretde işge kirişmege borçlьdьrlar.

Qarasuvlь Qurt-totaj.

AKTIF IŞTIRAKNI TE'MIN ETERMIZ

Fevralnьn sonlarьnda, Moskvada istihlak koperatif a'zalarьnьn bytyn Sojuz sijezdi caqьrьlaçaq. Sijezdde Merkezij Sojuznьn hisab dokladьndan başqa, aqьr, jengil sanajь' xalq komisarlьqlarьnьn te'minat xalq komisarlьqьnьn, daq xalq komisarlьqьnьn, keniş qullanьlqan mallarnьn kejfijetini tyzeltyv haqqьndaki dokladlarь ve køj koperatiflerinin (Selpo) calьşuvlarь haqqьnda dokladь tura.

Bu mynasebetle janvar ajь ve fevral ajьnьn birinçi jarьsьna qadar bytyn Sojuz køleminde, ajnь zamanda bizim Qrьm çymhyrijetine de koperatif a'zalarьnьn hisab ve sajlav kampanjasь ətkerile. Bunьn ardь sьra rajon, oblast konferensijalarь ve nihajet juqarьda søjledigimiz bytyn Sojuz sijnedi ətkerileçekdir.

Bytyn partija, sovet ve koperatif teşkilatlarьna bu myhim kampanjanь keniş emekdar qadьnlьq kytlesinin, bilxassa køjde, koperatif işlerinde iştiraklerini artdьruv, koperatif a'zasь qadьnlarьnь hisab ve sajlav toplaşuvlarьna keniş suretde çelb etyv, en jaxşь, işde ögrenilgen işci kolxozçь qadьn aktifini koperatif teşkilatlarьnьn bytyn çevhelerinde—mes'yl sajlanьlqan işlerge vidvigat etyv, ajnь zamanda reisler, pravlenije a'zalarь ve koperatsijanьn işlerini kontrol organlarьnda da (teftiş komisjasь, dykan komisjasь ve ilax) qadьnlarnьn sajьsьnь jykseltyvde fajdalanmalьdьrlar.

Baqcasaraj rajonь Eski-Jurt køjl soveti reisi jardьmçьsь vazьfesine vidvigat olьnqan Emine Umerova arqadaş (foto Em-Beu).

Sajlav kampanjasь koperatif teşkilatlarьnьn işlerine jardьmqa ve onьn bytyn ucastkalarьnь evelden ajrь işci koperatiflerine, køj koperatiflerine kirib qalqan sьnfij duşmanlarnь temizlevge koperatif a'zalarь arasьnda içtimij iş alьb baruvda xьrsьzlьq ile kyreşde, ez-özini te'min etyvle oqraşqanlar ile kyreşde, özlerini køstergen en jaxşь aktif hesabьna, koperatif teşkilatlarьnь kadrolar ile qavileşdiryvge fajdalanmalьdьr. Zavod, fabrika kolxoz hesab ve sajlav toplaşuvlarьnda işci qadьnlarnьn, işçilernin qadьnlarь, kolxozçь qadьnlarnьn fa'al suretde iştiraklerini te'min etyv birinçi işlerden olqanь kibi, koperatsijanьn rajon, oblast konferensijalarьna kiteçek delegatlarnьn byjyk bir qьsmьnь qadьn delegatlarь ile te'min etmek de birinçi kereklerindendir.

Işci koperatiflerinin, køj koperatiflerinin dykan komisjalarьnьn koperatif byjrolarьnьn ve bytyn şeher ve køjde olqan dykanlarnьn işlerini joqlav etrafьnda keniş suretde kitlevij işler ve içtimaij kontrol alьb barmaq kerek. Bu işde onlar özlerinin konkeret suretde iştirakleri ile koperatifnin işlerini tyzeltmege jardьm etmeleri icyn keniş qadьnlьq kitlesini xususan işçi koperatif lerinde, køj koperatiflerine, dykanlarqa baqlanqan delegatka aktivi sovet a'zasь, seksija a'zasь olqan qadьnlarnь çelb etmelidir. Bunьn ile koperatif qadьn aktifinin hem sajь ve hem de kejfijet çehetinden sajьsnь qat-qat artdьrьrmьz.

Juqarьda sajьb kecdigimiz işlernin partija, sovet, profsojuz ve koperatif teşkilatlarь tarafьndan ne dereçe qanaatlendiriçi suretde alьnьb barьlqanьnь, qadьnlarnь ajrь fabrika zavodlar kolxozlarda rajonlada hesab-sajlav toplaşuvlarьnda iştirakleri, bytyn koperatif teşkilatlarьna sajlanmalarь, işci køj kperatifleri etrafьnda qadьn aktifinin əsyvi ve nihajet rajon ve oblast konferensijalarьna sajl anqanlarnьn qadьnlar ile te, min olunuvь kibi hallar tasdiq eter.

Zekije B,

OKTABR QƆZƆ

Ne dehşetli—boranlı, tufanlı, suvuq qanlı kynler edi. Ne felaketli, telaşli anlaşılmaz kynler edi. Duman, daqlar taşlar, cəller-cimenler, neherler-denizler—her jer duman, tufan... istiqbal de duman: hic anlaşılmaz dehşetli qaranlıq kynler edi.

Moskvanın aralıqlarında uruşmalar, dehşetli qan aqızmalar toqtamaj. Smolin bazarlarındaki Şalofnın traktorında qijamet qopa.

— Hej! hej!!! aqılnı ucuroan, çahil erif! qajda ketesin? Ne avuzını acıb qaldın! öldirirler--prikaşcikdon kəlmeginen azbaroa cıqqan Jelenanın babası Nəsikofnın arqasından qıcırdı. Faqat, Nosikof toqtamadı, ekinçi aralıqqa kecdi. Kydrin mejdanlıqında eşitilgen pəlemjot tasırdıla rına avızını acdı, toqtaldı...

Duman!.. tufan!..

Daqlar-taşlar,

Cəller-cimenler,

Neherler-denizler—her jer duman, tufan...

— Ne ola? Ne icyn şaj ola?—Nosikof öz-özine syal bere. Çevab bergen tapamadı, Kene de polemjot sesleri cıqqan tarafqa doqrı jyryşlej.

Polemjot sesleri durmadan quvvetleşe, dehşetleşe.

— Ne oldı? Joqsa işciler iş taşladılar da, kapital askerleri onlarnı qurşunqa tutdılarmı?— Nosikof mes'elenin haslına irişmek istedi. Çebine qolını soqaraq, „vıravnigin"i cıqaraçaq oldıqı zaman don urbasınen aralıqqa cıqqanını anladı, Aman keri qajtdı. Evine kirdi.

SSS harbij deniz işleri xalq komisarı ve inqilabij harbij sovet reisi K. Je. VOROŞILOF arqadaş.

Anasından öksyz qalqan Jelenacıq tatlı-tatlı juqlamaqda edi. Andrej Jusifovic Nosikof Jelenanın jatışına baqdı, javaşdan onın kravatının janına bararaq közlerinden öpdi.

— Sen menim dylberim, sen menim qozıcıqım, sen menim qijmetlim. Sen mana zavallı anacıqından xatre qaldın. Men seni allahqa smarş etem. Mana ketmek, silah sesleri cıqqant arafqa ketmek kerek—dijerek, Nosikof urbalarını kijdi. Bir daha Jelenanın közlerinden öpdi ve cıqıb ketdi.

Şu ketişnen Andrejef Josifovic bir daha evge kelmedi. Bir daha Jelenanın közlerinden öpmedi. Onı Calofnın traktorı öginde xain eserlerden Novakof atıb öldirdi.

Ja, Jelena?

O babadan da öksyz qaldı. Onın bir kimsesi qalmadı. Qajda barsın, ne işlesin? Onı hic bir kimse qabul etmej edi. 10 jaşında Jelenacıq

9-uçi polq qızıl askerleri Stalin arqadaşının dokladını işlejler.

9-ncı polqnьn en ejji udarniklerindən qьzьl asker Murtazajef arqadaş.

evden cьqdь... Babasьnen beraber bara turqan Smolin bazarьna ketdi. Faqat bu kyn bazar joqdьr edi. Bazar darqatьlqan, bazar jьqьlqan: balaganlar avdarьlqan, qьrьlqan, pençire çamlarь qalmaqan, köşe başьnda konfekt satьb oturqan qart Nostasija Anisimova bile kөrylmej edi.

Qajda barsьn, nereden bir loqmacьq tapsьn? Jelena Kursk vogzalьna doqrь jөneldi. Vagzalda da adam kөrylmej. Jalьnьz eki saldatnen bir sestra laqьrdь etib turalar. Jelena onlarnьn janlarьna bardь „jalvaram bir loqum etmek berinіz"—dedi. Saldatlarnьn janьnda turqan sestra Jelenanьn kөzlerine baqdь. Saldatlar da baqdь Coq dylber, jaraşьq balacьq.

— Ja senin anan baban, evin joqmь? – sestra Emillija Afanasevna Jelenanьn eki qolьndan tutaraq, bir daha kөzlerine baqdь.

— Joq anam өldi. Babamnь da өldirdiler.

Emillija Afanasevna Jelenanь evine kөtyrdi Aşatdь, tojdrdь. Jelenaqa muraçaat eterek;

— Jelena menim qьzьm olmajsьnmь? dedi.

Jelena indemedi. Onьn qьzь olaraq qaldь. Bu 1917 senesi fevralinde edi.

* * *

1920 senesi Emillija Afanasevna Moskvadan Xarkofqa avьşdь. Jelena da onьn ile beraber keldi. Xarkof onlarnь qurşunnen, sьnьfij kyreş qurşunьnen qarşьladь.

Mьnda da dehşet, Mьnda da tufan... Faqat, dumansьz tufan: „Jaşasьn kommunist partijasь, joq olsun kapital!", „kapitalqa өlym!"—aralьqlar al lentalarnen bojnaqan. Jelenalarnьn kelib tyşdikleri evde de denişiklik olsa kere. Qartanajnen, baba sporlaşьb otura ediler;

Baba—bizge onlarnь tema mь ile bitirmejinçe rahatlьq olmaz.

Qart ana—o xьnzьrlarnь bitirmek sana qalqan edi.

Bunlar evge kirgeni kibi sporlaşuv toqtaldь. Selam berildi, selamalьndь. Oturdьlar.

— Emillija Afanasevna, bilesinizmi ne? Bizge mutlaq mьndan ketmek, çebhe barmaq kerek. Bizim өgimizde onlarnьn soңь qalьmtьsь Vrangelni jenmek kerek – degen baba sөzini bitirmedi.

Ilija Afanasevic sizni revkomqa caqьralar deje xaber ketirdiler.

Ylija afanasevic, Emillija Afanasevna ve Jelena Andrejevna—yci revkomqa, ondan Melitopolqa keldiler.

Mьnda çenk. Mьnda qijamet. Kelgen kynnin jarьndasьna Ylija Afanasevic çebhege, Emillja Afanasevna xastaxanege, Jelena Andrejevna ise poctaqa calьşmaqa ketdiler.

Jelenanьn içtimaij işge qoşuluvь, onьn inqilab oqrьnda kyreşi bu devirden 1920 senesi oktabrinden başladь. O, ilk vaqьtler poctada, sonra revkomda calьşmaqa başladь. Sonra, Emillija çenkge, ondan jaralьlarnьn bulundьqarь xastaxanege tyşdi.

Qьzьl qazarmadan biz kөryniş.

Xain Ştiknin zeherli qurşunь 13 jaşьndaki Jelenanь strojdan cьqardь.

* * *

Jelena şimdi kene de calьşa. O, şimdi kene de kyreşe, faqat başqa çevhede—iskustva çevhesinde:

— „Jaş edim,
Silahlь çyrmedim,
Sivaş eteklerinde.
Jaş edim,
Duşmannь dөgmedim.
Perekop kөteklerinde.
Lakin bilem,
Dajanalmaj uruşьna—
Qьzьllarnьn kycli topьn
Aq bandalar en sonьnda
Taşlab qacdь Perekopьn"—dej de kecmişlerni xatьrlaj, şimdiki şaьrlarnьn şiirlerinden tarix өre. O şimdi, kene de qьzьl orduda, o şimdi kene de proletar inqilabь oqrьnda. O şimdi bizde, qьzьl bajraqlь doquzьnçь polqda. klubda. Sahnada „Mezduburij" pijesinde.

Jelena bizde. Polqda. Qьzьl askerlernin arasьnda. O mudafaa işinde. Onь dөgyş, sьnьfij dөgyş terbijelegen.

„Kecgen—
Qanlь kyreşlerde
Bizim sьnьf
Jenilyv bilmegen.
Kecgen poxod
Jyryşlerde
Jenilmegen
Başьn egmegen.
Bizde jarьn
Sьnьfьmьzdaj
Jenilyvni—
Hic de bilmemiz
Cynki bizim jyreklerde
Oktabrnin

9-ncu polqnьn en eji udarçьlarьndan, vzvod komandiri—Xalilef arqadaş.

Jeli işlegen" Dej de өz kyreşini devam ete. O ojnaj, kyle. O ojnatdьra, kyldire. Onь bilmegen, onьn bilmegen Qьzьl asker joqdьr. Cynki o cinti proletar qьzь, cynki oktabr qьzь.

Mьna Qьzьl ordunьn 16 jьllьqь, mьna Qьzьl ordunьn sevdigi. Mьna biznin gylymiz, mьna bizim jьrьmьz:

„Jyrek etgen
Qol uzatsьn sьnьrqa.
Jetse kyci
Bolşevikler topьna,
Ezer mijьn
Udarçьlar qurşunь,
Kyreşlernin.
Qьzqьn Perekop da„.

Sabrije.

Kimde sylh istej ve biznen iş baqlarь pejda etmege davrana ise o bizden her vaqьt jardьm tapar. Bizim memleketimizge hyçym etmek teşebbysinde bulunqanlar ise,—ileride onlarqa өz domuz burunlarьnь bizim sovet bostanьmьzqa soqmaqa tatanmasьnlar icyn sarsьtьçь otpor alьrlar. **(STALIN)**

Resimde: 17-nçi oblast partija konferensijasьna kelgen qadьn delegatkalarь, Semjonof, Caoqar, Sameddinof, Kuravskij, Bekirova arqadaşlarnen birlikde.

„Qadьnlar memleketimizde jaşaoqan ehaliniq jarьsьnь teşkil eteler, onlar oqajet byjyk emek ordusьnь teşkil eteler ve onlar bizim balalarьmьznь, bizim keleçekdeki neslimizni, ja'ni bizim istiqbalimizni terbije etmek icyn caoqьrьloqanlar. Işte bu sebebden biz emekdarlarnьq oqajet byjyk ordusьnьq qaranlьq ve çahillik icerisinde tolmasьnь musaade etib olamamьz! Işte bu sebebden biz emekdar qadьnlar arasьnda osmekde oloqan içtimaij aktiflik ve onlarnьq rehberlik postlarьna ileri syrylmeleri bizim medenijetimizniq şybhe etilmez bir alameti olaraq selamlamaoqa borçlьmьz". *(I. Stalin)*

17-nçi PARTIJA SIJEZDINIQ QARARLARЬNЬ--KENIŞ QADЬNLAR KYTLSI ARASЬNDA

Stalin arqadaşnьq dakladь ilerideki işimizge programadьr

Aqmesçid. „Qьrьm bolşivigi" teri zavodь fevral 5-de umumij zavod işçilerinin toplaşuvьnь japaraq, toplaşuvda **Stalin** arqadaşnьn 17-nçi partija sijezdinde japoqan hesab dokladь xususьnda, şeher partija komiteti tarafьndan kelgen dakladçь **Emir-Velijef** arqadaşnьn dokladь dinlenildi.

Eemir-Velijef arqadaş, ekinçi 5—jьllьq planьnьn edasь icyn promfinplan oqrьnda kyreşde işçi udarnik massasьnьn oginde daha byjyk vazifeler turdьoqьnь qajd etdi.

Umum zavud işçileri **Stalin** arqadaşnьn dokladьnь byjyk meraq ve dipqatle dinledi ve sevgili rehbirimiz **Stalin** arqadaşnьn japoqan dokladь bizim ilerideki işimizde amelij jol-

KENIŞ SURETDE IŞLENILMEKDE

Aqmesçid. Krupskajanьn adьna oloqan tikiş fabrikasь işçileri, kommunist partijasьnьn ve bytyn dynja proletarijatьnьn sevgili rehberi **Stalin** arqadaşnьn partijanьn 17-nçi sijezdinde japqan dokladьnь keniş suretde işlediler.

Tikiş fabrikasьnьn partija jacejkasь partijasьzlarnen birlikde umumij partija toplaşuvь etkerdi. Toplaşuvda bulunqan bytyn partija a'zalarь, kandidatlar, komsomollar ve partijasьz arqadaşlar **Stalin** arqadaşnьn dokladьnь byjyk meraqnen işlediler. Doakladdan soh bir coq partijalь ve partijasьz arqadaşlar munaqaşaqa qoşьlaraq; oz sexlerinde oloqan muvaffaqijet ve eksiklikler xususьnda toqtaldьlar. Sozge cьqqan arqadaşlar ileride daha byjyk muvaffaqijetler elde etmek icyn yzerlerine bir sьra meçburij vazifeler aldь ve bu vazifelerni içra etmek icyn haqiqij bolşevik kibi calьşaçaqlarьna soz bediler.

Bundan da qajrь partijanьn 17-nçi siejzdinin bytyn materjallarьnь daha keniş ve mykemmel suretde işlemek icyn evelden beri her sexlerde calьşa kelgen partija tarixьnь ogrenyv

---

dьr—deb teri zavodьnьn şimdiki prorif halьndan cьqarmaq icyn haqiqij bolşivikler kibi calьşmaqa soz berdiler.

Jalьnьz bunen qalmajьb, **Stalin** arqadaşnьn dokladь „Qrьm bolşevigi" teri zavodьnьn her sexinde tatarlar arasьnda tatarça, ruslar arasьnda rusça olmaq yzre ajrь-ajrь işlenilmekdedir.

Sulejman Abibulla

Ileriki işimizge amelij joldьr

Aqmecid. Ekinşi 5-jьllьq icyn program oloqan **Stalin** arqadaşnьn partijanьn 17-nçi sijezdinde japqan dokladь birinçi devlet matbaasьnda fevral 5-de olqan vahid partija kyninde partijasьzlarnen birlikde acьq partija toplaşuvьnda işlenildi. Bu xususda dokladnь şeher partja komiteti tarafьndan kelgen **Balalova** arqadaş japdь. Toplauvda 274 adam iştirak etdi.

Işçiler **Stalin** arqadaşnьn dokladьnь taqdir eterek, bu bizim ilerideki işimizge amelij joldьr dediler.

Bundanda qajrь devlet matbaasьnьn ajrь-ajrь her sexinde teneffys vaqьtlarьnda **Stalin** arqadaşnьn dokladь ajrьça işlenildi. Dokladnьn işlev usulь partija jacejkasьnьn jolaşbçьlьqь neu ajrь kommunistler tarafьndan daklad japuv, gazeta oquv ve anlatuv jollarьnen alьnьb barьldь. Dakladnь işlev vaqtьnda işçiler benimsev icyn byjyk meraqle dinlej ve myhim syaller bere, munaqaşaqa iştirak eterek, istihsalda oz işlerinen baqlaj ediler.

Mьnda tatar komsomollarь icyn tatar propagandistinin jolbaşçьlьqь altьnda sijasij tegerekde **Stalin** arqadaşnьn dakladь ajrьça işlenilmekdedir.

Jalьnьz bunlarnen qalmajьb, oblast konferensijasьnьn ve 17-nçi partija sijezdinin bytyn materjallarь partija ve komsomol oquvь tegereklerinde işlenilmekde devam ete.

Elfije.

HER HEKTARDAN 10 SENTNER TYTYN ALMAQ ICYN KYREŞ KETE

Qarasuvbazar. „Zəre„ jьldьzь ufuqdan parlaq kərinib başlaj, tannьn serin jelcigi tytyn qьroqan **Açire, Alime, Anifelernin** ibrьşьmdaj sarь saclarьnьn tellerini kade bir kəzlerinin əstyne tyşyre onlar ise toqtamadan iş tempini artdьra kolxoznьn tytyn hazьrlav planьnь 100 protsent eda etmek icyn kyreşe ediler.

Bereketni qajьb etmeden tytynnin hic bir japraqьnь jaqmadan "qoralar artь„ "çurtlьq„ nam mahalde japьlqan bu kyreş„ **Jaqьsaraj (Qarasuv)** kəji **„3 numerolь Voroşilof" kolxozьnda** edi. **Qadirof Asan** arqadaşnьn brigadasьnda 33-nçi senesi 25 hektardan **17,307.5** kilo tytyn alьnьb bunьn **13.680** kilosь devletge berilgen son kolxozçьlarnьn emek kynine daqьtmaq icyn **3627** kilo tytyn qaldь.

Mьnda tytynden jyksek bereket alьnmasьnьn başlьça sebebi, brigadada bulunqan 45 qadar qadьn qьznьn, alelxusus zveno jetekçileri olqan **Açire Jahjajeva, Anife Iljas** arqadaşlar əz vazifelerine namuslь suretde janaşdьlar.

Jyksek bereketinin ceber elleri, ustalarь olqan

Julsek bereket oqurьnda bolşevikçe kyreşgen, udarçь, zveno jetekçişi Açire jahjajeva arqabaş

Açire Jahjajeva, Alime Muratova, Musemma Qurtnezirova, Anife Jahjajeva, Suvade Baqij arqdaşlar brigadada qac def'alar mukafatlanqan udarçь emek qahramanlarь sajьlalar.

Açire Alimeler daha mesylijet işlerdeler

Bu sene kolxozda 30 hektar tytyn sacьlaçaq. Her ekisinde 15 şer hektar olmaq yzre eki gruppaqa bəlyndi. Gruppa başlarь **Açire Jahjajeva, Alime Muratova** arqdaşlarnьn (komsomolkalar) kendi yzerlerine alqan vazifeleri bu sene daha ziiade mes'ylijetlidir. Cynki onlarnьn her ekisi hektardan 10-nar sentner tytyn bereketi hasьl etmekni yzerlerine bojevoj vazife olaraq aldьlar. Bunlar artьq əz aralarьnda sotsialist musabaqasь dogovorьnь imzaladьlar.

Tytyn sacьlaçaq 30 hektar jer en jyksek kejfijetnen syrylyb hazьrlandь. 510 dane parnikden 460 danesi ta'mir olundь. Parniklerni ta'mir işinde calьşqan udarçь qьz **Suvade Baqi** arqadaş onьnnen birlikde calьşqan **Abdurahim** aqajdan eksik iş japmaj. Cynki o parnik xozajstvasьnьn bytyn işinde hal etiçi rolni ojnaqanьnь pek jaxşь bilə

Parniklerde sacьlqan tytyn fidesini suvuqdan qorcalamaq iycn onlarnьn yzerlerine qasьr ərtmek kerek ola. Bəjle qasьrlardan 350 dane japьlaçaq edi. Bunlar da, 100 protsent hazьr. Cynkl qasьr (mata, japuv işinde calьşqan **Açire Jahja, Alime Murat, Kamne Murat, Zejneb Qurt Ejub, Mesuvde Çemaledinova, Besire Mefa** arqadaşlar kyndelik norma olqan 4-ter qasьrnь her vaqьt eda etdiler.

Tytyn fidesini sacuv işinde kerekli 1200 cuval kybrenin 1000 cuvalь hazьr. 25 fiski, 5 qopqa ta'mir etilip hazьrlandь.

Kolxozda tytynden jyksek kejfijetli tytyn bereketinin alьnmasь 45 qadar qadьn qьzlarnьn ellerinde olqanьnь brigadada bir coq muvaffaqijetlerni qajd etdik. Bonьnle beraber mьnda əgi alьnmasь kerek olqan bir xajli eksiklikler de, joq degildir.

QADЬNLAR IÇTIMAIJ IŞLERDE

Kerc. Devlet ma'den zavodьnda delegatkalarnь teşkilatij suretde cьqaruv (vipusk) kampanijalarь ta'jin olunqan vaqьt icersinde өtkerildi. Delegatkalarnьn teşkiletij suretde cьqaruv kampanijasь umumij zavod kөleminde sexlerde ve brigadalarda umumij qadьnlarnьn iştirakinen өtkerildi.

Zavodda olqan 33 dane delegatkadan bu kampanija vaqtьnda 210 danesi hesab berdi. Qalqanlarьnьn ise hesab kampanijasь vaqtьnda bir taqьmь xasta, bir taqьmьnьn da otpuskada olmalarьndan sebeb, hesablarь dinlenilmedi.

Bu kampanija vaqtьnda delegatkalar tarafьndan japьlqan işler xususьnda ajrьça toqtalьb, elde etilgen muvaffaqijet ve eksikliklerni qajd etdiler.

Bunlardan: domna sexinde birinçi brigadada calьşqan, **Strozkova, Doblis, Şeşkova** ve ilaxire arqadaşlarnьn өz sexlerinde çahillikni joq etyv, para vastalarьnь mobilze etyv işlerinde aktif suretde qoşulqanlarnь ajrьça qajd etmeknen beraber bytyn domna sexinde 101 dane qadьn oldьqь halda, bunlardan jalьnьz 38 danesinin udarçьlar safьndá olmasьnь delegatkalar toplaşuvь byjyk bir eksiklik oldьqьnь ajrьça qajd etmeknen beraber, mart 8 bejnelmilel qadьnlar bajramьna qadar qadьnlarnь 100 protsent udarçьlar safьnda çelb etmege sөz berdiler.

Bundan qajrь delegatkalar tyrly içtimaij teşkilatlarqa baqlandьler. Zavodda qadьnlar icyn 5 dane sijasi tөgerek mejdanqa ketirilib, 61 qadьnnь qaplab aldь. Jalьnьz qadьnlar olqan 3 dane udarni brigada mejdanaq ketirildi. Bunlardan 1-çi brigada, 17-çi partija sijezdi adьna olub, jyk taşьqanlar brigadasьdьr. Ekinçi „Voroşilof" adьnda olub, 32 adamdan ibaret tamir ve turmrş brigadasьdьr. Ycynçisi „mart 8" adьnda temizlik brigadasь olub, bytyn baraqlarda temizlik işlerine mes'yl olaçaqdьr.

Bunlardan qajrь delegatkalarnьn hesab beryv kampanijasь vaqtьnda işci-kolxozçь qadьnlarnьn sijasij, umumij, texnikij bilgilerini artdьrmaqa jardьm eteçek „qadьnlьq sotsializim jolьnda" zurnalьnьn ehemijeti xususьnda ajrьça toqtalьnьb, kontrol raqamь olqan 500 nusxa zurnal jerine 743 nusxa abuna toplandь.

Ç Meçitova.

Kolxozda ve alelxusus tytyn brigasьnda sotsialist musabaqasь udarçьlьqnьn kenişletilmesine jardьm eteçek dьvar gazetasьnьn cьqarьlmasь, qadьn quvvetinden fajdalanuvda birinçi amillerden olqan jasli, plaşcadkada calьşqanlarnьn qolcaq denişdirgendaj sьq sьq denişdirmeleri başlьça eksikliklerden sajьlьr.

Janvar 13-de bytyn Qьrьm kolxozçь udarçьlar sletьna iştirak etib kolxoznьn muvaffaqijetleri xususьnda VKP(b) OK, Qьrьm hykymeti өgynde raport bergen udarçь qьz **Jahajajaeva Açire arqadaş „VKP(b) RK, politotdel nacalnigi Tere xovskij arqadaşnьn bolşevikçe japqan jolbaçьlьqlarь sajesinde kolxozьmьz balşevik kolxozь olmaqa ve kolxozçьlarьmьz hallь—taqatlь japuvqa aja qbasdьlar, her emek kynine 6,5 kilo zaxire, 2 ruble 64 kapik para aldьq, degen edi.**

Kolxozda qattь demir nizamь qurulmasь kolxozda **Ibarhim** arqadaşnьn janь usulda jolbaşçьlьqь, **Tere xovskij** arqadaşnьn bizzat kolxozqa sьq sьq kerek qadьn, qьzlarnen mysa habe japmasь, onlarqa bolşevikçe jol kөstermesi sajesinde **Açireler, Anifeler** daha byjyk qajrtli istekenen işge sarьlmaqdalar.

Ekinçi 5 jьllьqnьn ekinçi senesinde daha jysek bereketni elde etmek icyn kyreşge kirişdiler

S. Eskenderli

Sudaq rajonь emkdar qadьnlьqьnьn sesini вytyn Qrьm qadьnlarь eşitsinler

Sudaq VKP(в) rajon komiteti qadьnlar sektorьnda istihsalda calьşqan 1500-ge jaqьn udarç-kolxozç qadьn, qьzlarnьn esamij çedvelleri tura. Onlarnьn hepsinin adlarьnь mьnda kostermek mymkin degil, cynki onlar pek coqlar.

Bunlaran 33-nçi senesi 130-kişige mykafatlar вerildi.

Qoz kөji „Bydynni" kolxozь вytyn **Sudaq** rajonьnda her çehetden өgde ketgen ve вunьn icyn VKP(в) rajon komitetinin qararьna вinaen VKP(в)-nin XVII-nçi sijezdi adьna çymhyrijet qьzьl taxtaşьna kecirilmege mynasiв kөrildi ve hemde kecirildi.

Çynki o kolxozda **273** emek kyni qazanqan **Ava Musa, 319** emek kyni qazanqan **Xatiçe Sulejman** kiвi вir coq udarç qadьn qьzlar вulьnmaqdalar.

Qutlaq kөji „Molotof" kolxozьnda tajç **Zlixa Ojafar 379, Emine Usein Talqьr 304** emek kyni ançaq udarç syretde işge kirişyvleri, вytyn kolxozçьlarqa nymyne olaçaq dereçede calьşuvlarь sajesinde qazandьlar.

1933-nçi senesi rajonda qadьn, qьzlardan jalьnьz 3 вrigadir olqan olsa, 1934-nçi senesi rajon ve jerli teşkilatlar өginde вu sajьnь вir qac kereler daha artdьrmaq vazifesi tura. Bu myhim vazijfeni elde etmek icyn rajon teşkilatlarь tarafьndan вrigadirler kursьna jollanьlqan 5 qadьn qьz өz вrigadirlik vazifesinde fajdalanьlmalь ve вunlardan da qajrь istihsalda calьşqen udarç, kolxozç qadьnlardan da вrigadirlik vazifesine çelв olьnmalьdьrlar.

Sudaq rajonь Qoz kөji „Budynnij" kolxozьnda вaoj qazuv işinde calьşqan udarç qadьn, qьzlar—„Budynnij" kolxozьnьn çymhurijet qьzьl taxtasьna kecmesinde вyjyk rol ojnadьlar.

Seneden senege medenij sevijeleri jykselgen qadьnlar, kolxoz istihsalьnda rehвerlik vazifesinde calьşqanlarь kiвi en mes'yllijetli vazife sajьlqan partorglьq vazifesinde de calьşalar.

Bu kynde partorg kiвi şanlь adnen aldanqan: **Kozlova Antonina, Anife Tosьn, Anife Çansьz, Xatiçe Martin** ve qajrьlarьdьr. Qadьnlardan 8 partorgnьn вulunmasь, **Esma Memet, Ismi Reşid** kiвi arqadaşlarnьn вrigadirlik işini alьв вaruvlarь elвetde iftixar etileçek hallrdandьr.

Mьna вu delil sevgili—rehвerimiz **Stalin** arqadaşnьn **„Kolxozda qadьn quvveti вyjyk quvvetdir"** sөzinin ne qadar doqrь, jerinde sөjlenilgeni вir qat daha isвat etmekdedir.

Seneden senege medenij sevijeçe jykselgen qadьn qьzlar arasьnda өgi alьnmasь kerek olqan вir qac eksiklikler daha вardьr.

Mьnda teessyfli вir hal olaraq qajd etilmesi kerek olqan вir eksiklik olsa oda, 100-lerçe senelerden вeri xurafat, dinij adetlernin qurвanь ola kelgen o cyryk adetler hala jaşamaqda devam ete ve вu seвeвden de rajonda **350**-ge jaqьn qadьn, qьzlarnьn вu kynde oqьв jazmaqdan mahrum olmalarь icyn вytyn aktiflernin rahatsьz olmalarь kerek olqan вir haldьr.

Kolxөzlarda teşkil olunqan jasliler, Qoz kөj mystesna olmaq yzre qalqanlarь jeterlik degil. Balalar keregidaj вaqьlmaj, onlarnьn ileride sөtsializim quuçьlьqьnda anlь вirer graждan olaçaqlarь unutьla. Onlarьn maddij, manevij terвijelerine ehemijet вerilmej. Bu mes'elege kolxoz reislerinin çiddi ehemijet вermeleri kerekdir.

Mьnda myhim вir eksiklik daha olsa oda qadьnlarnьn вilgi sevijelerini jykseltyvde, xurafat ve eski adetlernen kyreşde, emekdar qadьnlьqnьn sijasij вilgilerini kөteryvde вyjyk rөl ojnamaqnen вeraвer sьnьfij duşman, kulak ve

ALUŞTA EMEKDAR QADЬNLARЬNЬN IŞNEN ÇEVABLARЬ BEKLENILE

Sudaq. Rajonda janvar ajьnda ətkerilgen delegatkalarnьn konferensijasьnda **325** delegatka iştirak etdiler.

Bu konferensijalarda bir coq myhim işlernin içrasьna qarar bcrildi. Mesela: 1934-nçi senesinde qadьnlarnьn quvvetinden 100 prosent fajdalanmaq bunьn icynde kolxozçь qadьnlarnьn calьşmalarьna imkan doqurьlaçaqdьr.

Aktif qadьn qьzlarnьn sijasij bilgilerini jykseltilmesine calьşьlaçaqь kibi rajon kəleminde oqub, jazmaqdan mahrum olqan 326 qadьn, qьznь bejnelmilel mart 8-qadьnlar bajramьna qadar 100 prosent çahillikleri bitirileçekdir.

Bytyn qadьn qьzlar arasьnda, şimalij kafkaz qadьnlarьnьn **Stalin** arqadaşqa jazdьqlarь acьq mektubleri keniş suretde işlenileçek ve mart 8-ge qadar, kolxozlarda japьlaçaq baharlik işler bir tamam bitirileçekdir.

Kene bu konferensijalarda **Şerfe Panic, Safije Qaraqaş, Emine Sarana** arqadaşlarnьn tekliflerine binaen **„kolxozçь qadьnlar adьna"** ucquc mejdanqa ketirilmesine ve bu ucquc icyn bytyn kolxozçь qadьn, qьzlardan para ve diger maddij jardьmlarnь toplanьlmasьna qarar berildi.

Ətkerilgen konferensijalarda bu maddeler bir aqьzdan qabul olunaraq, Aluşta rajon qadьnqьzlarьnь da sotsialist musabaqasьna caqьrdьlar.

Bu caqьruvqa Aluşta emekdar qadьnlarьnьn işnen çevab bermelerik erekdir.

Xaberci

---

onьn qujrьqlarьnen kyreş usullarьnь əgretib turqan maxsus emekdar qadьnlьq edebijatь olaraq mejdanqa kelgen „Qadьnlьq sətsializim jolьnda" ilk bolşevik znrnalьnьn mьnda pek az alьnmasь, kəz jumub ketileçek eksiklik degildir. Bu rajonda 220 nusxa zurnal jerine jalьnz 77 nuxsa zural alьnmaqdadьr.

Kolxozlarmьznьn her sene xozajstvça jykselmeleri ne qadar iftixar etileçek bir hal ise, kolxozçьlarmьznьn alel xusus qadьn, qьzlarmьznьn da medenij sevijeleri o nisbetde jykselmesi kerek, hatta zarurijdir.

S. B

Aqmesçid sovet, tiçaret xadimleri klubьnda ajrь qadьnlardan şaxmat ojnajьçь qadьnlar gruppasь teşkil etildi
Resimde: qadьnlar şaxmat ojnajlar (foto Em-Ben)

OKTABR QARAVULЬ

Barot qoqьj,
Qojulaşqan bulutlar,
Duşman iller,
Ufuqьnda, kөginde.
Maşinalar,
Dirizaвiller, tankalar...
Uluşalar,
Susaв qanqa, өlymge.

Kapital il—
Çenk anasь вavьrь,
Sasьj leşdaj,
Qansьraqan nefesi,
Jьrlasa da
Aldaв, „çenkler ligasь“
„Silah taşlav“,
„Çenksiz jaşav“... tyrkysi

Mьna dinle!
Tarix tili ne ajta:
Kapitalqa
Çenk—вir melhem, вir ilaç.
O вar ekec
Sөnmez өlym oçaqь,
Taptalsa da,
Miljonlar ac, jalanqac...

Tilekleri:
Ezmek, yzmek, taptamaq,
Jeпь jaşav
Gylciklerin, jemişin.
Çellad olив
Jigirminçi asьrqa
Tutaşdьrьв
Qanlь çenkler ateşin.

Baqьn: Rantje,
Faşist, вaron, general..,
Tiş qajrajlar
SSSR-niп cөline.
Miljonlarnьп
Erkeletiв өrdirgen,
Sotsializm
Bostanьnьп teline.

Lakin onь,
Domuz вurnь eşamaz,
Topraqь tunc,
Өrkenleri celikden.
Qaravulь
Zavod, kolxoz evladь,
Kөz вeвekdaj,
Saqlaj onь syngyden.

Bu qaravul
Qorcalaj вu вostannь,
Bir syjem jer,
Xьrpalatmaj duşmanqa.
Til uzatqan
Her вir aqreв, çumrannqa...
Juvarlatьr
Mergin alьв nişanqa,

Bu qaravul
Saqlar sulh şьarьn,
Buzqanlarqa,
Beriв qattь çөvaвьn.
Kerek olsa,
Jerde, kөkde, denizde...
Tarmar eter,
Duşmanlarь taвurьn.

O өsdire,
Demir saqlam safьnda:
Snajperler,
Perekopcь вatьrlar,
Qurulьşqa
Ceвer işlek вazular,
Traktorist
Kombajnorlar, şaxtөrlar...

Oktaвrniп
Okopьnda вegişgen,
Demir qollar
Kөstereler вajraqьn.
Zakon ętiв
Oquv, işde, kyreşde,
Marks, Lenin,
Stalinniп вajraqьn.

Aqmescidde en jaxşь nьşan atьçь qьzlardan Anife Mirasova arqadvş

„Her tyrly inqilab ançaq qorcalanmaqa bildigi taqtirde bir şejlerge malik ola bilir. Daha ilkide on miljonlare kimselernin aqьnda jaqь sotsialist dissiplinasь dooqa ve dooqdь, Qьzьl Ordu dooqdь. Bu, on miljonlarçe insanlar өz teçrybelerinde өzleri pomeşcikler ve kapitalistlerni kөterib atdьqlarьnь jaqь jaşajьş qurulmaqda oldьoqь ve olar onь өzleri qurmaqa başladьqlarь ve olar bu jaşajьşnь, egerde tьş memleketlernin hyçymь mani' olmasa qura bileçeklerini kөrdikleri vaqьtda dooqdь".

(Lenin III-nçi neşr. XXIII t 297 sahife)

Qьzьl ordu—
Qalbeler ordusь.
Atlar aldoqa
Adьmlarьn iriden.
Voroşilof
Nişanьnen silahlь
10 miljonlar
Ona arqa geriden.

Dinle dostum!
Duşmanьnle kyreşde
Sьnmaz bir kyc
Byjyk sojuz arqanda.
Her bir zavod—
Jьqьlmaz bir krepost
Her traktor—
Duşman ezer bir tanki.

Jyrek etgen
Qol uzatsьn sьnьroqa
Jetse kyci
Bolşevikler topьna.
Ezer mijьn
Udarçьlar qurşunь,
Kyreşlernin,
Qьzoqьn Perekopьnda.

Tanklerniŋ selamь

Oŋ jedi
Erkine
Kreml өginde
Jajьldь
O:
Parat
Al mejdan tөrinde
Bu celik
Sadalar
Sinirlerni çьrsitdi
Qьzьl,
Çenkaver
Oqullaroqa
Jaŋь dujoqь aqьtdь
O qьzьl
Mejdanlьqnь
Sarьb aldь tankalar
Bu manzara,
Davuşьndan
Seskendiler
Duşmanlar.

Qattь buhran
Kemirgende,
Kapital dynjasьnь
Biz ilerlev,
Ketermiz—
Jaŋь-jaŋь
Gigantlarnь
Lenin bajraqьn
Qavij
Tutnь qolьnda,
Stalinli tseka
Ilerilej
Kommunizm jolьnda
Bu bajraqnь
Qurdьq—
Qurar,
Jeŋdik—
Jeŋer
Hep ileri ketermiz.
Bu bajraqnen
Ekinçi—beşni
Tqldьrьr da
Maqsadьmьzoqa jetermiz.

Ав. Ennanof

S. A. JEFIMCIK

SAJDE BRIGADIRŞA

Qьrьm Şvejprom 1928 s. senesi aqşamlarь adeta juqlaj edi. Onьn byjyk bejaz pençerelerine baqьlmaz qaranlьq qaplaj edi. Maşinalar bytyn vaqьt calьşmaj, picim sexinde iş bir smenaqa jetişir jetişmez edi.

Mьnda 40 miljonlьq program haqqьnda kelgen xaber her kes icyn beklenilmez bir xaber edi. Bu beşjьllьqnьn birinçi senesinin planь edi.

Şeher komitetinden kelgen **Jurovskij** arqadaş şu aqşamki toplaşuvda kaqьdnь salladь:

— Arqadaşlar: 40 miljonlьq programma, şaqa şej degil, bu bizge bytyn quvvetimizni, bytyn qajretimizni eki qat artdьrmaq, temp ve kejfijetni jykseltmek kerekligini kostere. Biz, hepimiz bu kynden başlab, beşjьlьqnьn birinçi senesine ajaq basamьz, bu bizim ogimizge pek byjyk vazifeler qoja. Bizge, bu plannь mutlaqa toldьrmaq kerek, cynki bu plan bytyn beşjьllьq plannьn ajьrьlmaz bir qьsmьdьr. Biz bu plannь dortde degil, yc jьlda bitirmelimiz—dep baqьrdь.

Jaşasьn birinçi beşjьllьq, jaşasьn VKP(b) ve onьn sevgili rehberi Stalin arqadaş, „Ura" sesleri bytyn zalnь gyrletdi.

* * *

Toplaşuvnьn ekinçi kyni sexlerde çanlьlьq başladь. Her bir jerde: stol başьnda, maşina başьnda, maşinalarnьn tasьrdьlarьnen, maqaslarnьn şaqьldьsьnen qarьşaraq sesler jykseldi, da'valar koterildi, sonra tьnclandь, kenede janьdan alevlendi.

Birinçi beşjьllьqnьn birinçi senesi planьnь eda oqrьnda kyreş başladь. Kyreş her bir sahanь qaplab aldь. Jyzlernen işciler ve işci qadьnlarь kyreşge kirişdiler. Kynler apansьzdan qьzdьra başladь. Sentabr kyneşi ijyldeki kibi qьzdьra. Qьzqan taş dьvarlar, teneke dam sacaqqa sьçaq qatalar, tьncьq basa.

Baqcasaraj MTS-i janьnda brigadirler kursьnda oquqan qadьnlar Stalin arqadaşnьn dakladьnь işlejler (foto Em-Ben).

Sajde bu sьçaqqa, tьncьqqa qulaq bermej tьrьşcan suretde furaźka pice. Kasimova ise onьn artьndan pek zor jetişdire.

Mьna iri ter damlalarь onьn qьzarajьm etgen betni qapladьlar. Faqat o hic jorqunlьq tujmaj. O, jalьnьz, beşjьllьq plannь toldьrmaqnь tyşyne edi.

Qomşudaki maşina birden toqtadь. Sajde heman jardьmqa capdь, tyzetib jerine keldi, Işden toqtadьqlarь vaqьt Ajşe onьn janьna kelib, onьn elini sьqdь—teşekkyr etem Sajde—dedi.

* * *

Sajde istihsalqa bulьndьqь ilk kynlerinde özinde bir ujqunsьzlьq kөre edi. Sajdege gyja өz normasьnь toldьrmajçaq kibi keldi. Gyja өz normasьnь toldьrmasa, bytyn istihsal planь tolmajçaqь ve işcilerge de keder ketireçegi fikri onьn mijini aşaj edi. O, ja өzinin kommunasьna qajtmaq ja da Qrьm Şvejpromda qalьb israrlь calьşmaq kerek edi.

O, bir qac kereler өz-өzine,—ne japajьm eken—syalini bergen son Kasimova arqadaşnen myşavereleşmege qarar berdi.

Usta olaraq qojьlmasь qararlaşdьrьlqan ve bu işnin haqqьndan kelmem, men oqumaqa jazmaqa az bilem—qorqusьnen bu vazifeni red etgen ve sonra—jardьm eterler daha—deв usta olmaqa razь olqan **Kasimovanen** myşavereleşgen son Sajde Qrьm Şvejpromda calьşqan jerinde calьş maqa qarar berdi, calьşdь, hem normasьnь artqac toldьrdь. O, өzinin başqalarьndan jaxşь calьşqanьna inanmadь. Coqqa qalmaj istihsal myşaveresinde onь brigadirka olaraq secdiler.

* * *

Sajde, ekinçi kyni, fabrikaqa her kynkinden evel keldi. Sexde daha bir adam joq edi. Sex ona pek byjygendaj koryle edi. Coqqa qalmaj sex çanlanьb başladь, qapь sьq-sьq acьlьb өrtyle, adamlar syrynen kelib kire, tezjalarnьn janьna jerleşe ediler. Sajde bykyn byjyk entuziamle calьşdь. **Serebrjannьn** brigadasь materjal ketirib jetişdiramadьqь vaqьt, Sajde asabileşe, de qomşu birigadaqa jardьmqa, ve **Kasimovaqa**, adam bermesini sөjlemege bara edi.

Sajde işlegende brigada a'zalarьnьn jyzine diqqatlь baqa edi.
Esmeri Ajşe abdьraj, bir şejnen oqraşa edi. Sajdenin teçribeli kөzleri Ajşenin maşinasьnьn inesinin osal tikgenini, ipnin yzyle bergenini ve diger ufaqlarnьn işge keder etgenini kөrdi.

* * *

Sajde, daha birinçi kere olaraq, yjlelik toqtaqanda sexde sos. musabaqa haqqьnda musahabe kecirdi. Janь sos. musabaqaqa sөzini işçiler pek diqqatnen dinlediler. Serebrijannь sьqar burmaqa başlab sex taxtasьna baqdь. Bu taxtanьn yzerinde byjyk qьrmьzь hariflernen „arqadaşlar bizge sosmusabaqaqa kirişmek ve kefijetn ykseltmek kerek. Sosomnsabaqadan tьş bir adam da olmasьn. Bizimle olmaqan bizge qarşьdьr„—deв jazьlqan bu jazьlarnь kөrdi.

Qapьdan kirib kelgen Kasimovanь kөryb komsomol Grişka—Sajde mana sөz ber—dedi.

Grişka stol janьna barьb—„arqadaşlar, biz mutlaqa өz ustamьznь sos. musabaqaqa caqьrmalьmьz"—deв baqьrdь. Onь gyrdeli alqьşlamaqa başladьlar. „Çoşqan Grişka—toqtanьz, şejtanlar bitirejim de, kerek olsa son qol şaрldatьrsьnьz, daha ajtьb jetişdirmejim, endi qulaq tьndьralar—" deв baqьrdь.

Coq syrmej tьnclandь ve Grişka sөzine devam etdi. „Bizde mytlaqa өz ustmьznь xam malnь vaqtьnda ketirmesi icyn ve işçi quvveti ni jerli-jerine qojmaq icyn sos musabaqaqa cьqarmaq kerek. Bizde, mesela beşinçi razrjad işçisi Muratofnьn ycynçi razjad işini içra etmesi kibi cirkinlikler olmasьn. Biz buna nihajet bermek kerekmiz, joqsa uzaq ketalmamьz„—dej. Kasimova Grişkanьn teklifini begendi ve sex өgynde caqьruvnь qabul etdi.

* * *

Yjlelik toqtavdan son gydok berilgeni kibi işçiler өzlerinin albşqan jerlerine ketdiler. Her işçi өz jerini tez ve diqqatnen tapalar. Piciçiler heman өte-beri kezinyvni toqtatdьlar.

Mьna, Muratofnьn işi kene toqtadь. Piciçiler ona jardьmqa qoşdьlar. Sajde de өz brigadasьnь taşlab jardьmqa qoşdь. Başqa vaqьt Muratofqa jarьm saat toqtamaq kerek edi, lakin şimdi bu iş bir daqiqalьq oldь.

Saatden saatge urba piciçilernin elleri janbjanb templerge albşalar. Sajde piciçilernin qalib kelgenine qattb işana.

Joqsa doqrb degilmi? Baqbnbz kostymlernin ve furazkalarnbn sbralarb pek cabik qabaralar. Saatnin jelquvan ve aqrebi öjle sonbnbn sonki kecigini atlab jatbrlar. Saat yc. Bare smena tez kele edi. Nasbl calbşmaq kerek oldbqbnb camaşbr sexi körsin.

* * *

Iş kyninin sonbnda picim sexinin elde etdigi netiçeler haqqbnda endi ajtbb başladblar.

Çamaşbr sexinden usta **Steruxin** sanki körynmej kibi saqtlbqnen keldi ve **Plecevden** bbraq işini soradb. Bbraqçb **Plecev,** elini xoşnudlbqnen sallab:—bar, ehmijetsiz—dedi.

Staruxin, çebindeki byjyk diplombnb sbqbbaçaib suretde söjlendi ve kederli olaraq qapbdan tbşqa cbqdb.

Plecev parmaqbnb şbtbrdatbb:

— Baq ja kabinet sbcavulb, diplomqa işandb da, iş buzuldb. Özin iştirak etmesen her vaqbt böjle olbr—dedi. Ve coq tyşynmejib camaşbr sexinin bbrakbnen picim sexinin bbrakbnb qbjaslamaqa başladb. Netiçede camaşbr sexi öz normasbnb 15 prosent eksik toldbrbb braknb eki qat ardbrqanb kyryldi. Işçiler sabah qbzbl taxtada.

„Dekabr 22de picim sexi öz normasbnb 65 prosent artbqac toldbrdb ve 99 prosent bbraknbn eksilmesini elde etdi" Jazblarnb oqudblar.

Onbn altbndan qara taxtada ajbblb suretde artda qalbçb olaraq camaşbr sexi tura.

* * *

Kasimovanbn stolb yzerinde brigadalarnbn dynki; kyn japqan işleri haqqbnda raqamlar qbzbllanbb turalar. Kasimova asabij suretde raqamlarnb közden kecire ve baş eşelon komandiri kibi tez ve tam emir berib tura.

Bir qac kyn daha qala ve beşjbllbqnbn birinçi senesinin programmasbnbn tolmasb jaqbn olqanbna baqmadan daha zijade çesaretli temp olmaq. kerek. Joqsa bozbluv hasbl olbr.

Kasimova kynde qac kereler brigadalarnbn işini teşkere. Mbna, o orta işlenib cbqarblqanlarbnb jaza da, jblbşbb ketkendaj direktorqa kete.

Sex mydiresi Kasimovanbn kabineti picilgen furaşka ve kostymnen toldb. Stol ve dbvarqa baqqanda, ondaki nymyne ve eksportlarnb körgende trikotaz vistavkasbna tyşdim bellejsin. Kasimova brigadanbn işine ve jaşajbşbna pek meraqnen—isteknen baqa. Her hangi bir jerde janb bir şej mejdanqa kelse, haman sex mydiresinin stolbnbn yzerinde körile.

— Temp alambz ve Plerev brigadalar bu kyn daha zijade sbqbşdbrmaqa söz berdiler. Aferin, Sajde, tbrbşa. Ax, bir parca daha, beşjbllbqnbn birinçi senesinin programbnb artbqacnen toldbraçaqmbz.

Bytyn quvvet, janb işçi ve qadbn kadrolarb mobilize olbnalar. Öz içtimaij-sijasij sevijesini jykselterek, partijaqa kireler. Başqalarbnen beraber jacejkaqa Sajde de ariza berdi.

Өşekci AJŞE

Jazoqan *Ç. Ojafarof.*

(*Dvamь. Başь kecgen N-larda*

Bu gyn Mustafanьn evinde sabanьn jarьqlandьruv oqьnьn ilk soqьlmasь, өzinin her kynki rast ketirdigi levhasьnьn aksine rast keldi.

Nefize dynki olub kecgenlerniq ve onlarnьn dimaqьnda doqurdьqь aqьrlьqlarnьn joroqunlьqlarьndanmь, joqsa Mustafanьn aqşamki „ajьnma" alametleri netiçesinde doqurdьqь quvanьcdanmь, nedendir qattь juquda...

Pençereden toluşqan şavle Nefizeniq jyzyne tөkyle, onьn jyzynde „kunahsьzlьqnen" tolь şьrnьqlьqnь bir qat daha artdьra, belkide ne icyn sen bugyn bizni acьq, juqusьz kөziqmen qarşьlajsьn"—demek istejler...

Mustafanьn juqusьz kecgen bu giçesi onь jorultmaq, taldьrmaq degile de; aksine olaraq onьn dimaqьndan kelyp kecgen her bir fikir ketdikçe onь ujandьra; o şimdi өz өmrinin son devri tarixьnь „noqtasь— noqtasьnen" ajьrьb ajdьnlata...

Mustafanьn tyşynçeleri, daha doqrьsь onьn istegine akis olaraq aqub kelgen fikirler arasьnda ajrьlmadan, yzylmeden tikilib turoqan bir noqta olsa, o da Kemal edi...

Onьn kөrynişleri өjle tez ve açajib tyrelnen, hatta Mustafanьn өzibile fikirindeki bu alşoqalьq ve japьşqanlьq qarşьsьnda şaşmalamaqdan өzini alamaj...

— Ebet, jinede şu Kemal... baqьnda ьroqat calьşdьqьm, tapoqanьmь onьn baqqal tykanьnda qaldьrdьqьm Kemal... Fuqare gruppasьnda өzimniq өg, ajaq olub huquqьmь aldьrdьqьm Kemal!.

Mustafanьn ketdikçe sabiligi arta, o şimdi artьq kravatь ystinde bel ystyne kelgen sanki mijiqndan bu kaşmar tyşynçelerni sьqьb cьqarmaq ister kibi başьnь sьqa, lakin bundan jengillik hasьl olmaj, aksine ise kөzi өgynde pejda oloqan cirkin levhalar onьn boqazьndan sьqar kibi olalar.

— Men, men ahmaqьm... ax... Nefize ne qadar qooqrьssьnь ajьtdь... meni bala kibi aldatdь lar... joq.. joq bala kibi degil. Cynki onlarnь menim qadar qolaj aldatamazsьn...

Mustafanьn kөzleri pençereden kirmekde oloqan temiz havadan çigerlerini qabartmaq juqlamaqda oloqan Nefizenin qabarьq kөkyslerine tyşdi... onь tekrar kynçilik ateşi qablab aldь... lakin kimden kynlejçek... Xalildenmi? onьn buoqa artьq haqqь joq edi.

Mustafa өzinin tyşynçesinden өzide utanьr kibi oldь. qarşьlarьnda kilernin өmyrlerinin her sikuntlьq vaqtьnь sajьb turoqan tek toqmaqlь saatnin biri-biri artьndan sьralandьrьb cala başlamasь Mustafanьn tyşynçelerini bөlgen kibi oldь, o dьvardaki saatnin raqam taqtasьna kөz taşladь... sabanьn saat 7-si edi...

Birden kravatdan sekirib turoqan Mystafa, Nefizenin janьna barmaq, onь ujantьb:

— Qalq, işge kec qalaçaqsьn;..—demek istesede, buna өzinde çesaret tapalmadь... javaşdan kijine başladь...

***

— Anaj men artьq turdьm... qojь saclarьnь, manlajçoqь ystyne tөkyldьrьbde kravatçoqь ystynde turoqan Merjemcik anasьnьq daha jataqda kөzleri jumuq jatdьqьnь kөrgeninen oqa seslendi...

Seskenib, abdьrab ujanoqan Nefize haman Mustafanьn jataqьna baqdь, cynki ona Merejmciknin sesi, juqusь arasьnda Mustafanьn qьcьrmasь kibi keldi.

Mustьfanьn jataqь boş, hemde jasdьq ve jorqanь tyzetilib kravat ertysi nizamnen serilgen... Nefize kəzlerini kravatdan almadan baqьb qalsa da: Merjemciknin;

— Ana!.. baqsa kyneş bizim jyvez aqacь tibine kelgen—demesinen Nefize haman ooqa cevirildi..

Merjemcik; evvelki sözini tekrarlab, kyneşnin jyvez aqacь janьna jetişkenini, işge ketmege vaqьt olqanьnь byjyk bir qandьrьçьlьqnen söjlemekde. Saatleri toqtalqanda her vaqьt Nefizenin:

— Hajdь qьzьm kyneş tab jyvez aqacьnьn dibine jetken, saat 8 olqandьr—demesini Merjemcik pek qyzel benimsegen edi.

Nefize haman kijinib ajatqa cьqdь, o şimdi kercekden de işge kec qalqanьnь köryb Mustafa meselesini sonьna qadar tyşynmekni de aqьldan cьqarqan, tez-tez sabalьq cajьnь qajnatьb zvenosьna jetişmeknen meşqul... cynki onьn icyn—„Nefize bugyn işge kecikib keldi"—degen söz daha jatьlmaqan edi.

O ajatda kərgenlerine birden inanamadь... caj gygymcigi coqdan qajnaqan cini cajniknin symeginden cьqmaqda olqan buvlar, caj aşlanqanьnь da kösterub tura..

— Kim hazьrlaqan.. joqsa Baxtile jengemi—bu tyşynçeler arasьnda Nefizenin közi stol kenarьnda birisinin caj icyb ketgenini köstere...

Nefize Merjemni alyb açeleliknen cajqa başlaqanda onьn fikirini jinede Mustafa qapldь.

Caj icyb ketgen ve caj qajnatqan adam Mustafa olsa bu qadar erte qajda keteçek... işgemi... joqsa jinede Kemalqamь!...

Ançaq Mustafanьn batinkalarьnьn stol astьnda turqanь ve carьqlarьnьn jerinde olmamasь Nefizenin şeklerini cezdi... demek Mustafa kercekden de ajьnqan, o işge ketgen...

* * *

Bygyn kək jyzi daha temiz, artьq denizden eppiçe jykselgen kyneş Nefizeni işge ozqarqanda:—seni qьzdьrmaq kerek kecikdin... „—derçesine özinin uçlь ateşlerinen onь qamcьlamaqda... Nefizege her şej kylgen ve ona „selamlap" baqqan kibi kele, tyşynçeli kynlerinde özinin ystynden basar kibi titis köringen Ajpetirnin keniş kevdeside bygyn onьn közine başqa köryle sanke oda Nefizeni selamlaj...

O; adьmlarьnь sьqlaşdьrdь, jyregindeki jengillik, özini qaplaqan bu quvancnьn sebebini özide ta'jinlejelmaj... jalьnьz şusь barki onьn közi aldьnda aqьşьb turqan, aqьr, qajqь levhalar şimdi ymid, ьşanьc körynişlerinen almaşqanlar.

Baxtile jenge, nasьl oldь ja? kec qaldьn...—derçesine Nefizege baqdь...

— Baxtile jengem bygyn juqlab qalqanman, eger Merjemcik ujantmaqan olsa bysbytyn iş qacaqь kesileçek edim...

Nefizenin jyzinde her kynki sьqlet, qasvet jerine şenlik ve şьrnьqlьq kərgen Baxtile jenge de kylymsiremege meçbur oldь.

Tytyn aranьnda bygyn adetinden tьş tьncьq, jalьnьz sarьmtьq jeşil tytyn japraqlarьnьn saplarьna sancьlqan keskin temen inelerinin jengen qьcьltьsь sesi tezliknen biri-birinin peşinden quva... inelerge tolьşub sonra topdan jiplerge syryngen tytyn japraqlarь ketdikçe birlikleşib sarьlmaqdalar... her kes ekişer, ycer jib tizgen, hatta Ajşede ekinçi jipini toldьrmaq icyn son inesini tizmekde, o başьnь bile qaldьrьb baqmaj..

Nefize haman inesine japьşdь... lakin başqa kynleri janьndakilerinin söjleşmelerine bile çanь tarsьqdьqь halda, bygyn söjleşmek, daha doqrьsь özini quvanc bergen xaberni hepsine bildirmek istej.

Işge başlar-başlamaz javaş sesnen inçeden „nazlь-nazlь," tyrkisini jьrlamaqa başlamasьnen arandakiler Nefizege tikildi, hatta inelernin şьtьrdьsь evvelçe sireklеb javaşladь da son sonьnda bir nefeslik vaqьt bysbytyn dijerlik kesildi... her kes bri-brine köz, qaş, alametinen: „bu tyrlenyv neden..." soravьnь bermekde, jalьnьz Ajşe kirişmej, hep tyzyvnen meşqul olub, özini sanke bir şej eşitmegen kibi tutmaq istesede janaqlarьnda başlaqan qьzьllьq, ket-kete bytyn jyzini qaplaqan hatta qarma-qarşьq tökylyb turqan saclarь arasьnda qulaqьnьnda allana başlaqanь sezile... Şimdi arandakilerni Nefizenin bygynki şenligi, onьn halьndaki tyrlenyvnin sebeblerinen bir sьrada, belkide daha zijade meraqlandьrqan ekinçi hal Ajşenin susmasь edi...

Baxtile jenge tizilgen jiblerni suruqlarqa baqlamaq icyn toplab aldь da:

— Ajşe! seninki de tolaçaqmь topdan alьr edim—sözlerinen ona taba janaşdь.

Ajşe jarь eşitilir sesnen bir şejler söjlemekde özi közlerini jerden almaj, ona sanki Baxtile

jenge, şimdi:—„ne icyn utanmadan Nefize icyn өşek ajtdьn, Mustafanь artьq...“—sөzlerinen sөkmege başlajçaq kibi kele edi...

Aran qarcьqasьna janaşqan araba dybirdisi eşitilgeninen:

— Ajda arqadaşlar davranьnьz, bygyn tytyn toplajьçь brigada zorlaj, baqьnьz tytyn dahada ketirdiler—degen Baxtile jenge өzi aşьqa berib ibdeki tytynlerni alub cьqdь.

Onьn sөzine tilnen çevab bermegen bolmasada daha tezçe işlөb başlaqan parmaqlar jerdeki japraqlarnь tezliknen inenen kecire, Nefizenin hala daha devam etgen tyrkisi de Baxtile jengenin sөzinden son javaşlanьb toqtalmaqda edi...

— Işiniz qolaj kelsin!

Arqasьndaki tarpisini jerge qojubda kesik sesnen seslengen bu sөz arandakiler arasьnda bir şaşmalav doqurdь hatta bir kereden çevablanamaj 4-5 nefeslik vaqьt kecdi....

— Evvela Mustafa.... ainan, sav juresinmi?...

— Sende kөrine ekensinde...

— Endi Mustafa brigadaqa keldi... tytyn taşьmadan xaber berdi....

— Mustafa kylymsirejib өzine ajtьlqan bu sөzlerge çevablanqan olub kөrinsede, өzinin eki kөzi Nefizede. O kөzlerini almadan Nefizege baqa, onьn jyzindeki kөrynyşlerden, jaqьnlaşmaq sөzge başlamaq icyn bir manacьq, sebebcik araşdьrьb turqan bytyn acьqlьqьnen kөrinib turmaqda.

Ne Kemalnьn apajь ve ne de Ajşe Mustafanьn selamьna qarşьlьq bermegenleri... Ajşe her ne qadar elindeki ipinin son inesini jarь etgen olsada, sonьna cьqmaqa baqmajьb nedendir manacьq etib tьşqa cьqьb ketdi...

Mustafanьn mьjьnь qapatьb turqan mes'ele ajnь vaqьtda Nefizenide oqraşdьra... o da bir arasьnь tyşyrmek sөzge başlamaq tyşynçesinde Baxtile jenge aranqa kirgeninen:

— Merhaba Mustafa!... sөzlerinen onьn elini tutdь; Mustafa ise өzinin bytyn japqanlarьndan utanьr kibi Baxtile jengenin jyzine doqrьlьb baqmadan kөzlerini jerge endirdi... Baxtile jenge ise qarşьsьnda kinin neler kecirmekde olqanьnь pek jaxşь bilse de tujmaqandan olub:

— Bygyn tytyn toplajьçьlar zorladьnьz... daha arandakilerini tyzyb jarь etmegen edik haman jetişdirdiniz....—sөzlerinen Mustalanь qoz qamaqa oqraşa.

Mustafanьn vaz'ьzeti şimdi kercekdende qolajsьzlьq icinde; cynki ona olqan her bir baqьş, ajtьlqan her bir sөz sanki:—„ajьndьnmь sarxuş adam...“ der kibi kele, her baqьş, her sөz onь sьqa, qьjnaj... O her şejden evel өzinin ne icyn bir kereden tytyn aranqa tarpi ketirgenine şaşa, acuvlana... cynki cajьrdan tyşyrmek onьn nevbeti olmasada başqasьnen өz işini denişyb kelgen edi.

Mustafa өzinin bu hareketinde tamamьnen haqlь, cynki o saba Nefizeni ujantmadan, işge cьqub ketkenden berli dimaqьnь kemirib turqan bir hal olsa o da; Nefizenin ona baqьşь, өzini baqьşlab baqьşlamadьqь, onьn Ajşenen kөrişkende haman qavqa etib etmedigini bilmek edi.,.

O tarpisini boşatьb arabaqa ketmek icyn aran qapusьndan cьqqanda, qarşьsьna jyz-jyzge rast kelişdigi Ajşeni toqtatdь. Şimdi onlarnьn her ekiside biri-birinin kөzine baqmqada, lakin sөzge nasьl ve neden başlajçaqlarьnь ne Mustafa, ne de Ajşe ta'jinleb olamadьlar...

— Nasьl oldь ja Ajşe... bugyn xьrsьz mьşьqdaj tьnьb turasьn selamьmь bile almadьn—Mustafa devam etdi—çanьn aqьrdьmь?... joqsa!...—onьn mьsqьlnen tolь olqan bu laflarnьn ma'nasьnь Ajşe tamamile anlaj, o şimdi acuvlanmaqdan zijade utana, өzinin tinevьn aqşamqa qadar Nefize haqqьnda Mustafaqa ajtqan sөzlerinin her birisi onьn mьjьna kelib qadala, ondan çevab istejler.

— Men hepsini ajtaçaqman lakin.. —Ajşe jarь aqlamsьrar, lakin oldьqca ciddij sөjlenilgen bu sonьna cьqьlmaqan sөzinen —haman Mustafadan ajrьlьb aranqa kirdi... onьn burnьnьn etrafь aqarqan ve janaqlarь morlьqqa avuşmaq da olqan qьzьllьqnen qaplanqan jyzi, Ajşenin bir sьqletden qurtьlqanьnь köstere, lakin bunь Nefize anlaj ve Baxtile jengede az-coq ferqьna barsada başqalarь icyn bu hal qaranlьq... hatta Kemalnьn apaji bile bu qadar jaqьn sьrdaşьnьn qьzarьb, buzarьb qalmasьndan bir şej anlab olamaj edi.

* *
*

Xalil Nefizenen sөzleşib turqanda jalьda kecib kөtgen kolgenin peşinden kөjge cьqьbda onьn Ajşe olqanьnь kөrgenden son, Baxtile

jengenen qoşılıb qızıl köşeğe kelgende jol boyu Kemallar, Ajşe ve Mustafa haqqında devam etib kelgen sözleri artıq soñına jaqınlaşqan ve:

— Men jarın tytyn aranqa barıb mutlaqa Ajşenen körişib onınnen söjleşmek isiejim... Kemallarnın işi artıq mejdanda, oni tek toplaşuvqa qojmaq ve kolxozdan çıqarmaq qaldı... lakin Ajşe fuqarenin fuqaresi... tek özinin aqıl sözlüqünen bu işlernen oqraşa—Xalilnin bu-sözlerine çevas olaraq Baxtile jenge de:

— Doğrı... oni terbijelemek, belkide jardım etmek kerek, tek oqa degilde Mustafaqada jardım kerek... men de jarın oni tapıb eger de ajnıq olsa bir parca söjleşib baqajım, belkide —sözlerimi ajtqanda onlar her ekiside qızıl köşege kelib jetişgen ediler.

Mına şimdi Baxtile jenge beklenilmegen jerde Mustafanın bu işge cıqması, hemde şen cırajnen byjyk muqajıtlıqnen calışmaqda olmasa oni özide tekmilinen anlab olamadıqı bir halda qaldırdı... çynki —„ne icyn sen ajındın... işge cıqdın"—deb soramaq elbetde jersiz.., hemde qolajsız.

Nustafa soñınçı tarpinide boşatdı... lakin jenede közlerini almadan Nefizege baqa... söz qatmaq kerek... lakin neden başlamaq kerek. Aranda bir az daha qalmaq ve qaluvının Nefize icyn ekenini tujdırmamaq icyn tytyn qutusını cıqarıb sıqar japaçaq oldı, lakin sıqar kaqıdı bitgen; bu ise Mustafaqa jardımçı oldı, o bytyn çesaretini topladı da;

— Mefize qapının anaxtarı sendemi?... kaqıdım bitgen hazır keckende evden kirib almasam—Mustafanın sesi qaltıramaqnen beraberde sözniq devamında inçe penpe allıq jyzini qaplaj edi...

Nefize kylymsiredi, o özine söz qoşqan Mnstafadan zijade Ajşelerge baqına, közlerini hep jerge tikmege tırışqan Ajşenin başı öz istegine akis olaraq ara-sıra kenarroqa burulıb közleri Mustafa ve Nefizege tyşmeden qalmaj, işte şimdi Mustafanın sözlerini eşitdiginen qaşları, astından Nefizege baqdike her ekisinin közi qarşı qarşıqa rast kelgeninen Nefizenin közlerindeki saqtlıq ve keskinlik qarşısında Ajşenin közleri söngen cıraq kibi tekrar aşaqı endiler...

— Anaxtar mende, lakin istesen mende sıqar kaqıd bar,—Nefize söznin soñında Mustafnın çevabına beklemeden çebinden cıqardıqı kaqıdını Mustafaqa taba uzatdı... Mustafa egilyp kaqıdnı alqanda onın eli stmalı kibi qaltıraj...

* * *

Quşluq icyn can qaqıqanda 5 daqiqa qadar vaqıt ketsede Nefize hala daha jerinden turmaj, cynki sabahki işge kec qalqanınını hala daha ögyni alalmaj.

Baxtile jenge her ne qadar başqa apajlarnen cıqqan olsa da Nefizenin jalınız qalqanını fursat etinib haman onın janına qajtıb keldi...

— Işte Baxtile jenge, daha men onınnen söjleşmedim... lakin dyn jalıqa menim peşimden amıb kelse kerek ki; Ajşege: „men hepsini kördim, jalanqa haçet joq dedi—Nefize aqşamki olub keckenlerini Baxtile jengege anlatıb sözini bunınle bitirdi...

— Meseleni kolxozının umumij toplaşuvına qojmaq kerek, aqşam Xalilnen şaj qarar berdik, o bugyn başda jacejkanı toplajaçaq...—maqa jinede olsa Mustafanen köryşmek kerek, ondan başqa şejller icyn de söz almaq kerek...—Baxtile jengenen Nefize javaşdan laflaşıb, aşxana janına jaqınlaşqanda, Xalilde bir kenarda Ajşenen söjleşe ve Ajşe qızarıb buzarıb çevablanmaqda edi.

(Soñı var).

DIMITROF, POPOV VE TANEF ARQADAŞLAR SOTSIALIZM MEMLEKETLERINDELER

Moskva, 28. Dimitrof, Popof, ve Tanef arqadaşlarnıñ SSSR-ge kelmekde oldıqları haqqında xaber, fevral 27-de kynnin soñında, proletarlar kendi calışuv kynlerini bitirdikleri saatlarda, ucqucnıñ qızıl pajtaxtdan eki saatlıq ucuş jolında bulundıqı vaqıt keldi. Bu xaber şu arada Moskvanıñ bytyn fabrika ve zavodlarına çajradı. Graždan Aerodromına doqrı orkestrler ve Qızıl bajraqlarle qajet coq vekiller jyryb başladılar.

Aqşam saat 7 qararlarında qarlı aerodromda, qarşılamaqa kelgenler tizildiler. Aftomatik mojak kəknin jykseklerini əz jarıqı ile ajdınlata. Işte bir raketa, ekinçisi patladı. Əzi kərylmegen motornıñ gyrlemesi eşitildikde aerodromda bir anlıq tınclıq basdı. Lakin jalınız bir anlıq.

Saat 19-nı 5 daqiqa kecgende aerodrom yzerinde jolçı ucuquçı „Deruluft"nın eki bejaz jarıqı pejda oldı. „ura" sesleri myzikalar gyrlevi motorlarnıñ sesini kesdi.

— **Jaşasın Dimitrof arqadaş, Popofqa ve Tanefge „ura".**

Binlerçe qarşılamaqa kelgenler ucqucqa doqrı capdılar. Ucqucnıñ japalaqı sonki kere ajlanıp toqtadıqda, onıñ janına Komintern ve Profinternnin ileri kelgen xadimlerinden Manuilskij, **Knorin**, Lazovskij, Madolena, Van-Min, Mak-Milon, Bronkovskij, Xakken ve digerleri janaşdılar.

Dimitrof arqadaş-ucqucnıñ qapısında. Onıñ nazarı joqun ve soluq. O Moskva proletarları kytlesini kərdikde, ona ve onıñ arqadaşlarına cevirilgen alevli tebrik sözleri eşitildikde onıñ kylkysi onın jyzini aca. Popof ve Tanef arqadaşlarnı jyzleri de aqcil ve joqun. Dimitrof arqadaşnıñ—**Jaşanız arqadaşlar**—sözleri çanlı tebrikler, ura sesleri rodfrond sesleri ile qapala.

Her kes ucqucqa jaqınlaşaraq, faşizmnin qattı pançasından qurtılqan qart, quvvetli ve titremez kommunizm kyreşçilerini tebrik etmek istejler.

Manuilskij arqadaşnıñ Bulqar kommunistlerine xitaben söjledikleri, kytle tarafından aviatsija ile qarşılana. Manuilskij arqadaş, onlarnıñ her ycinide samimijetle qucaqlaj.

— **Sizge VKP(b) Merkezij Komitetinden selam. Sizge Kominternden selam.**

— **Dimitrof bizim, Dimitrof Moskvada.** Qahraman kommunistlerge, sotsializmnin byjyk iş icyn kyreşçilerge—**Dimitrof, Popof ve Tanefge „Ura"** sesleri „Internatsional" jırlanması ile denişe.

Dimitrof arqadaşnı eller yzerinde kətererek aerodromqa alıp keleler. Bu qısqa jol coq vaqıt uzaj: qarşılamaqa kelgenler, sınıfça arqadaşlarına, kyreş arqadaşlarına kendilerinin

hejeçanqa ketirgen dujqularnь onlarqa bermek icyn tekrar, tekrar toqtalalar. Onlar da kendilerinin sьçaq quvanclarь ve alevli sevgilerini gyrdeli el cьrpmalarь ile dujdьralar.

Bu qarşьlav ile hejeçanqa kelgen **Dimitrof, Popof ve Tanef** arqadaşlar aerodromdan ketdikden sonra binlerçe qarşьlamaqa kelgenler coq vaqьt daqьlmaj qaldьlar.

* * *

Dimitrof Popof, ve Tanef arqadaşlar Bulqar kommunistleridir. Germanja faşistleri, kommunizm ge qarşь iftira maqsadь ile, 1933 senesi başlarьnda kendi faşist vekilleri vastasь ile Rejxstagnь jaqqan ediler. Bu işde hic bir qabahatь olmajьb, qapatьlqan kommunistler arasьnda, aşizmnin fikirinçe baş qabahatlьlar—Dimitrof, Popof ve Tanef arqadaşlar tanьlqan ediler.

Yc aj qadar syrgen faşist diktaturasь Lejptig mahkemesinde dynja proletarjatьnь qat'ij talablarь netiçesinde, faşist mahkemeçileri bu kommunistlernin Rejxstagnь jaquvda hic bir qabahatlarь olmaqanьnь, Rejxstagnьn faşist qolьnen jaqьlqanьnь tanьmaqa meçaur etilerek, Dimitrof, Popof ve Tanef arqadaşlarnь qurtarmaq (oprovdat) qararьnь cьqarqan edi. Bundan sonra bu kommunistlernin hapsden cьqarьlmalarь kerek edi ise de, Germanja faşistleri onlarnь kene de hapsde tutdьlar.

Bulqarija hykymeti Dimitrof, Popof ve Tanef arqadaşlarnь Bulqar grajdanlьqьna qabul etmegen son, onlarnьn aileleri Sovetler Sojuzьna, Dimitrof, Popof ve Tanef arqadaşlarnь Sovet Grajdanlьqьna qabul etilmelerine dair muraçaatda bulundьlar. Sovet hykymeti onlarnьn isteklerini qanaatlendirdi ve Sovet grajdanlьqьna qabul etdi.

Işte bөjlelikle Dimitrof, Popof, ve Tanef arqadaşlar өz ailelerinen beraber sovet grajdanlarь olaraq SSSR-ge keldiler.

VKP(b) oblast komitetinin, jerli ehaliden 100 işçi ve kolxozçьnь oblast jolbaşçь işlerge çelb etmek qararь bojьnça Peskare Emirava arqadaş, Narkomsobesnin norkom muavinligi vazьfesine ta'jin olьndь. Peskare Emirova arqadaş, 1929 senesinden partija a'zasьdьr.

VKP(b) Qьrьm Oblast Komiteti
Organь, „Janь Dynja“ neşrijatь

„QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA“

IŞÇI KӨJLI QADЬNLARЬ AJLЬQ ƵURNALЬNA

1934 SENESI

ICYN ABUNA QABULЬNA BAŞLANDЬ

ABUNA FIJATЬ:

Jьlьqь	4 r. 80 k.
6 ajlьqь	2 r. 40 k.
3 ajlьqь	1 r. 20 k.
Nusxasь	— r. 40 k.

DIQQAT!

Ƶurnalqa abuna her pocta şu'besinde, sojuz pecat rajon şu'besinde, pocta agentliklerinde, kioskalarda, şeher ve kөjde pocta taşьjьçьlarda, içtьmaьj vekillerde jazьlmaq mymkin.

1934 senesi icyn toqtavsьz zurnal ala bilmek icyn abuna jazьlyvnь birinçi kvartalda jolьna qojьqьz! Vaqtьnda jazьl, toqtavsьz aluvnь temin etiqiz!

Ƶurnalьmьzь almaqan, oqumaqan hic bir işci, kolxoçzь ve emekdar qadьn, qьz qalmamalьdьr!

Redaktorь redaktorlьq hejeti, redaktorlьq hejeti azalarь:
Bekirova R., Çaferova M., Baqqal A

Симферополь 1-я Гостипография. Упол. Крымлито „А“ № 288. Заказ № 447. Тираж 2000 экз.

8036

Fijatь—40 kap.

„QADЬNLЬQ
Sotsjalizm jolьnda"

ƵURNALЬ — OK VKP(b) ORGANЬ— „JANЬ DYNJA" NEŞRIJATЬ

„QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA!" — Qьrьmda maxsus emekdar qadьnlьq edebijatь olaraq mejdanqa kelgen ilk bolşevik ƶurnalьdьr.
Her işci-kolxozçь qadьn, her bir aktif qadьn onьn oqujьçьsь ve jazьçьsь olmalьdьr.

„QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA!" — Işci-kolxozçь qadьnlarnьn sijasij, umumij, texnikij bilgilerini artdьraçaq, onlarqa өz fikir ve anlarьnь artdьrmaqa jardьm eteçek jaqьn bir arqadaşdьr.

„QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA"

ƵURNALЬ AJDA BIR KERRE CЬQADЬR

ƵURNALQA ABUNE JAZЬLUV QAJET QOLAJ

Her pocta şu'besinde, her gazeta ve mektyв pocta darqatьçьlarь tarafьndan ƶurnalqa abune qabul olunur.

HER SELSOVET, KOLXOZ IDARESI, KOPERATIFLER ƵURNALNЬN DARQATЬLMASЬNA AMELIJ JARDЬM KӨSTERMEKNI BORÇ EDILMELILER.

ABUNE JAZЬLUV FIJATЬ:
Jьlьqь—4 r. 80 k. 6 ajlьqь—2 r. 40 k.,
3 ajlьqь—1 r. 20 kap. nusxasь—40 kap.

Adres: Aqmesçid, pocta qutusь № 234. „QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA" ƶurnalь idaresi.